

REVISTA PRESEI

BULETIN SĂPTĂMÂNAL AL DIRECȚIUNII PRESEI ȘI INFORMAȚIILOR
DIN MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE

Nr. 31—32.

Joi, 4 Noembrie 1937

SUMAR:

I. PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

	Pag.		Pag.
a) DINASTIA :		b) POLITICA EXTERNĂ :	
Presa germană	410	Presa franceză	414
„ polonă	411	„ turcă	415
„ italiană	412	„ greacă	416
„ engleză	412	„ iugoslavă	416
„ cehoslovacă	413		
„ iugoslavă	413	c) POLITICA INTERNĂ :	
„ austriacă	414	Presa austriacă	416
„ franceză	414	„ americană	417
„ americană	414		
		d) ECONOMIE ȘI FINANȚE :	
		Presa maghiară	417

	Pag.		Pag.
II. MICA ÎNTELEGERE ȘI UNGARIA		V. DECLARAȚIILE D^{LUI} EDEN	
Presa iugoslavă	417	Presa italiană	422
„ franceză	417	„ germană	422
„ austriacă	417		
„ americană	418	VI. CHESTIUNEA NEINTERVENȚIEI ÎN SPANIA	
III. RAPORTURILE GERMANO- CEHOSLOVACE		Presa engleză	423
Presa cehoslovacă	418	„ franceză	424
„ germană	418	„ italiană	427
„ franceză	418	„ germană	428
„ elvețiană	419	„ austriacă	428
IV. DISCURSUL D^{LUI} MUSSOLINI		VII. PROBLEME EUROPENE	
Presa italiană	419	Politica externă a Marelui Britanii	428
„ engleză	420	Politica germană în Bazinul Dunărean	428
„ franceză	420	Statele dunărene și axa Roma-Berlin	429
„ germană	421	Chestiunea restaurației în Austria	429
„ austriacă	421	Mișcarea legitimistă în Ungaria	429
„ maghiară	421	Situația în Europa Centrală	429
		Acțiunea externă a Austriei	429
		Pactul balcanic	429

PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

DINASTIA

Presa germană.

Cu prilejul aniversării zilei de naștere a M. S. Regelui Carol al II-lea, ziarul „KÖLNISCHE ZEITUNG“ din 17 Octomverie, publică un mare articol despre personalitatea și opera M. Sale. Articolul este semnat de cunoscutul gazetar Fritz Gruber, fostul corespondent al ziarului la București.

„Regele Carol al României, scrie ziarul, este una din cele mai distinse personalități ale Sudestului European; El este creatorul și animatorul României noi.

Este cel dintâiu, din cei trei Regi de Hohenzollern, care s'a născut pe pământ românesc, care posedă la perfecție limba română și care a fost crescut în credința ortodoxă a poporului Său. Și astfel a devenit, deși nu prin sânge ci prin întreaga Sa educație și formație spirituală, chințesenta a ceea ce România are mai nobil. Cu ajutorul acestor condițiuni s'a creat de altfel și legătura strânsă dintre Domnitor, popor și rasa românească. Față de personalitatea aspră și tenace a Regelui Carol I, Românii au manifestat o stimă perfectă, un respect exprimat printr-o ascultare necondiționată; cu toate acestea Regele Carol I a rămas toată viața lui un străin, un German. Carol al II-lea, strănepotul Său, este în schimb pentru popor „Regele nostru“, — Român — sută la sută. Increderea nestrămutată dintre Coroană și popor își găsește aicea temelul său creator de epocă. Ancorarea această a dinastiei în rasă și cultura autohtonă este importantă în special pentru o țară care, vecină cu Sovietele, ar fi mai expusă la procesul de distrugere al bolșevismului dacă lucrurile ar sta altfel, iar nu așa cum „sunt.

„Regele Carol al II-lea este și ca om o personalitate nepus de cultă, multilaterală și plină de inițiativă. Acest lucru îl dovedește și planul de educație, plin de înțelepciune, pe care El l'a conceput pentru creșterea Copilului Său. Pentru educația moștenitorului tronului, Regele Carol II a creat o clasă separată, care oglindește într'un mod fericit structura poporului românesc, în ea fiind reprezentate toate straturile sociale precum și populațiile alogene. Marele Voevod Mihai are printre colegii Săi de clasă și un Sas din Ardeal și un Ungur. Nici nu se putea concepe o educație mai bine intenționată pentru un tânăr care este sortit să domnească peste un popor de multe milioane. Măreția acestei opere educative se resfrânge asupra regescului Său Tată, ea arată puterea Lui de a pătrunde în mecanismul vieții și înțelegerea deplină a înaltei Sale răspunderi.

„Un alt exemplu despre multilateralitatea Regelui Carol, din care se vede și marea Sa personalitate culturală, e formează faptul că El este cel mai mare editor și liberar al țării Sale. Peste drum de Palatul Regal se găsește, pe calea Victoriei, o librărie plină de gust și purtând următoarea inscripție: Librăria M. S. Regelui Carol al II-lea. Această librărie, care conține lucruri alese și rari și care prezintă o icoană cât se poate de completă a literaturii românești, a fost deschisă mai acum un an eliar de Rege. De altfel această întreprindere este anexată la fundațiunea culturală creată de Regele Carol al II-lea, încă de pe vremea când era moștenitor de tron, condusă astăzi de către profesorul universitar Dr. Gusti, un admirator convins al culturii germane, și rea-

lizând pe toate tărâmurile vieții culturale o activitate exemplară.

„Trebuie să se recunoască faptul că o personalitate de proporții atât de mari, cum este aceea a Regelui Carol II al României, nu se poate mulțumi cu obligațiunile pur reprezentative ale meseriei de Rege. Ea pătrunde în chip natural și forțat în aceea a unui bărbat de Stat; și astfel Regele se transformă în conducătorul națiunii Sale. Constituția României acordă Regelui drepturi limitate în ceea ce privește activitatea de guvernare și de conducere; copil veritabil al liberalismului ea pune accentul asupra Parlamentului și limitează activitatea Domnitorului doar la o supraveghere atentă a executării legilor. Fără a distruge în mod formal cadrul îngust al Constituției, Regele Carol II a știut să se transforme în adevăratul conducător și îndrumător al destinului românesc. El este acela care precizează linia de conduită a politicii interne; fără a fi influențat de concepții fasciste El vede starea ideală ce trebuie creată în această privință în realizarea unui stat peste partide și în crearea unei comunități românești care să se bazeze pe cele trei idei: Christos, Regele și Patria. Regele Carol II vrea să realizeze acest nou stat românesc cu ajutorul tineretului, a cărui educație se și face în acest spirit. Este meritul cel mare a Regelui Carol II de a fi recunoscut rolul important ce-i revine tineretului român în procesul de desăvârșire al idealului național-popular, fenomen atât de caracteristic pentru viața spirituală a epocii de după războiul mondial.

„În anul 1934 a fost legiferată, la îndemnul și prin inițiativa Sa personală, reglementarea definitivă a educației tineretului; iar pentru observatorii străini, momentele în care Regele apărea în calitate de conducător suprem îmbrăcat în plăcută uniformă de străjer la lagărul dela Breaza, nu departe de reședința dela Sinaia, au însemnat în totdeauna o impresie frumoasă și adâncă. Mai sunt încă și alte opere însemnate, hotărâtoare, din viața de stat, cum de exemplu „opera de culturalizarea satelor“ și „unificarea legislativă“, care vor rămâne legate pe vecie de numele Regelui Carol, a cărui activitate de conducător adevărat se învederează pe toate tărâmurile vieții din ultimul timp.

„Politica externă a Regelui Carol este caracterizată și ea prin aceleași intenții de solidarizare a întregii națiuni; prin ea se urmărește crearea unui drum independent și care să corespundă nevoilor de viață ale poporului și ale Statului, fără a se părăsi prin aceasta, pe cât e posibil, cadrul existent al alianțelor. Din cauza acestor concepții de politică externă ale Regelui Carol, au eșuat străduințele lui Titulescu de a lega România, alături de Soviete în sistemul pactelor de asistență mutuală, și tot datorită acestor concepții s'a procedat în primăvara trecută la reînprospătarea alianței cu Polonia, socotită ea o necesitate absolută față de amenințarea colosului rusesc. Aceleași idei l'an determinat pe Regele Carol la o colaborare strânsă cu Iugoslavia; iar din recunoașterea necesității de a se ajunge la o pacificare a bazinului dunărean, de bună seamă că Regele Carol va căuta să determine realizarea unei înțelegeri eficace și cu Ungaria, fapt pe care de altfel l'a și dovedit intervenind oridecâteori șicanările împotriva minorităților mergeau prea departe. Iată de ce și minoritățile și în deosebi Germanii văd în Regele Carol pe protectorul și

sprijinitorul lor. Iar aceasta s'a dovedit și recent, când Regele Carol, participând la manevrele de toamnă, și-a făcut intrarea în fruntea armatei în orașul Sibiu, centrul spiritual al Sașilor din Transilvania“.

Toate ziarele germane publică la loc de frunte telegrama de felicitare adresată de către Cancelarul Adolf Hitler M. S. Regelui Carol II, cu prilejul aniversării zilei Sale de naștere.

Presa polonă.

Intrecaga presă polonă, înainte, în timpul, ca și de după festivitățile dela Sinaia, prilejuate de înălțarea Măriei Sale Marele Voevod Mihai la gradul de sublocotenent, a subliniat semnificația acestui eveniment, publicând totodată articole asupra personalității și operei M. S. Regelui Carol II și asupra Măriei Sale Marele Voevod Mihai.

Relevând prezența la serbări a Mareșalului Smigly-Rydz, presa polonă a stăruit în același timp asupra importanței legăturilor de alianță și amicitie dintre România și Polonia.

Organul guvernamental KURJER PORANNY din 23 Octombrie a. c., într'un articol de fond, scrie între altele: „Călătoria mareșalului este completarea logică a lungului șir de vizite oficiale ce au avut loc între București și Varșovia. Punetul culminant al acestui șir de vizite l-au constituit călătoria Președintelui Republicii Polone la București și a M. S. Regelui Carol II la Varșovia. Vizita mareșalului este cu atât mai naturală, cu cât este prima vizită pe care șeful armatei poloneze o face în România aliată, la care admirăm cu adâncă bucurie dezvoltarea forțelor armate ale națiunii. Mareșalul va avea prilejul de a se întreține personal cu M. S. Regele Carol. Faptul acesta prezintă o importanță cu totul deosebită, căci Regele este nu numai șeful suprem al armatei Sale, dar este în același timp reorganizatorul ei și inițiatorul modernizării extraordinar de rapide a armatei române.

Rezultatele acțiunii regale în domeniul militar, scrie mai departe ziarul, sunt considerabile. Astăzi armata română, alături de cea iugoslavă, stă în fruntea armatelor din Bazinul Dunărean și din Balcani. Ultimele manevre au constituit o nouă confirmare a splendeidei dezvoltării pe care au luat-o forțele armate ale aliatei noastre.

„Insemnătatea alianței româno-polone este, fără discuție, mai mare astăzi decât în 1921, grație mai ales întăririi enorme a forțelor armatei române și polone și grație conștiinței pe care o au cele două popoare despre existența acestei forțe.

„Călătoria mareșalului Smigly-Rydz, sub auspicii atât de fericite nu se va limita la problema colaborării celor două armate. Vizita succesorului marelui Pilsudski la București va constitui în același timp o nouă manifestare a politicii externe a Poloniei, a cărei activitate în toate privințele, desfășurată în ultimii cinci ani între București și Varșovia, a dat rezultate deosebit de fericite“.

„Baza principală a alianței polono-române, scrie GAZETA POLSKA, este forța defensivă pe care o reprezintă armatele celor două țări și a cărei valoare este pusă în relief de situația actuală din Europa și de renașterea unor curente care voiesc să ducă la formarea unor blocuri ideologice imperialiste. Polonia și România garantează securitatea acestei părți din Europa și formează un zid de netrecut între Baltica și Marea Neagră. Statele noastre vegheză mai ales la propria lor securitate, dar îm-

plinesc în același timp un rol important în serviciul păcii generale“.

Ziarul face elogiul M. S. Regelui Carol al II-lea:

„Om de Stat de înaltă valoare, care își înțelege misiunea istorică și călăuzește națiunea Sa spre un destin glorios“. „Armata, adaugă ziarul, este una din principalele realizări ale M. S. Regelui Carol. Grație modernizării, întineririi și antrenării cadrelor într'un spirit nou, armata română este la înălțimea misiunii sale. Șeful armatei polone, mergând la București, continuă opera marelui mareșal Pilsudski, care, împreună cu eroicul Rege Ferdinand, a fost făuritorul alianței polono-române“.

POLSKA ZBROJNA scrie: „Legăturile polono-române au trecut cu succes marele examen al trecerii anilor. Cuvintele schimbate odinioară între mareșalul Pilsudski și Regele Ferdinand, au devenit testamentul politic al celor două națiuni.

„Ceremonia de mâine este o sărbătoare a Dinastiei și Armatei. Dinastia română este nu numai un simbol al unității Statului, dar este în același timp și un factor activ de redresare națională“.

Amintind că Marele Voevod Mihai, în timpul celor două vizite pe care le-a făcut în Polonia, a înodat legături cu tineretul polonez, ziarul subliniază că ceremonia de mâine va avea un puternic ecou în inimile poloneze.

„Participarea mareșalului Smigly Rydz la serbările dela Sinaia, încheie POLSKA ZBROJNA, arată marele preț pe care Polonia îl pune pe colaborarea cu România aliată“.

EXPRESS PORANNY scrie că vizita mareșalului Smigly Rydz, venind după vizitele pe care și le-au făcut reciproc M. S. Regele Carol și președintele Moscicki, și după celelalte vizite ce s'au mai urmat între Varșovia și București, completează ciclul manifestărilor adâncirii alianței polono-române, care comportă o strânsă colaborare în toate domeniile.

Oficiosul INFORMATION POLITIQUE din 27 Octombrie, într'un articol consacrat călătoriei în România a mareșalului Smigly Rydz, scrie:

„Alianța polono-română face parte din categoria de acorduri care nu mai necesită vreo justificare. Dovada elocventă e dată de atitudinea uniformă a tuturor straturilor sociale ale celor două popoare, care apreciază, în mod unanim, valoarea reciprocă a alianței polono-române.

„Actuala călătorie a mareșalului Smigly Rydz în România, constituie o adevărată manifestație a prieteniei cordiale, care domnește în relațiile polono-române și este totodată o dovadă a simpatiei deosebite a opiniei publice poloneze față de moștenitorul Tronului român, Marele Voevod Mihai, cu care, grație însușirilor sale, întregul popor român este legat printr'o adâncă simpatie plină de speranțe.

„Ziua ridicării Marelui Voevod Mihai la gradul de sublocotenent constituie pentru România o serbare a Dinastiei și a armatei. Polonia a înțeles sentimentele României și a apreciat elocvența faptului că moștenitorul Tronului a intrat în rândurile apărătorilor comuni ai Patriei. Polonia a primit cu satisfacție invitarea mareșalului Smigly Rydz de a asista la această solemnitate, invitația aceasta subliniind fraternitatea alianței polono-române.

„Mareșalul Smigly Rydz, moștenitorul ideologie și continuatorul operei lui Pilsudski, urmărește de asemeni, în domeniul relațiilor polono-române, intențiile marelui mareșal. Cuvintele rostite de Pilsudski la Sinaia în 15 Septembrie 1922 arătau clar Poloniei calea pe care trebuie

să o urmeze. Călătoria mareșalului Smigly Rydz corespunde tradiției marelui mareșal. Șederea sa în România a permis mareșalului Smigly Rydz să cunoască, în mod mai amănunțit, armata română și toate progresele făcute de aliata noastră sub domnia Regelui Carol, a căruia înrăurire, grație forței individualității Sale, este atât de fericită și hotărâtoare în situația internă și externă a României.

„Politica Regelui Carol al II-lea a asigurat, nu numai aprecierea poporului român, ci și a opiniei publice din străinătate, fără a mai vorbi de sentimentele cordiale ale Poloniei aliate.

„Națiunea poloneză se bucură că simpatia plină de apreciere manifestată de conducătorii țărilor străine față de Regele Carol, se răsfrânge asupra întregii națiuni române, condusă de mâna sigură a Regelui său, spre mărirea și puterea.”

GAZETA POLSKA din 25 Octombrie publică în fruntea ziarului fotografia marelui Voievod Mihai de Alba-Iulia și un frumos articol, consacrat Măriei Sale, intitulat: „Cel mai tânăr sublocotenent al armatei române”.

„Mihai este pentru Mine nu numai obiectul dragostei Mele, nu numai mândria și nădejdea mea de părinte, este de asemenea nădejdea întregului popor român”, astfel s'a exprimat M. S. Regele Carol al II-lea, despre fiul Său. Regele Carol al II-lea, care, în România, este numit „Rege al educației tineretului”, s'a arătat a fi cel mai bun pedagog față de fiul Său. Desvoltarea spirituală și intelectuală a tânărului Principe a fost cuprinsă în cadrul unui sistem înțelept. Niciun privilegiu, nicio indulgență pentru elevul Principe.”

După ce subliniază aplicația Măriei Sale, pentru științele exacte, pentru matematică și fizică, ca și pasiunea sa pentru mecanică, ziarul descrie spiritul practic în care a fost organizată școala Marelui Voievod, prin studii, în laboratoare și dese excursiuni în regiunile istorice. „Anul 1937, a adus un moment însemnat în viața Marelui Voievod, devenit adolescent. Primii pași independenți i-a făcut în saloanele castelului din Varșovia, prima mare distincție îl leagă de Varșovia. În ziua de 25 Octombrie 1937 a adus un moment însemnat în viața Marelui Voievod și a numeroase misiuni străine, se vor prinde Principei pîntenii de cavalier. Cel mai tânăr sublocotenent al armatei române, va fi de sigur fala ei”.

Ziarul CZAS publică un articol în care arată foloasele aduse de alianța româno-polonă atât ambelor State, cât și politicii europene de pace. „Ultimul an reprezintă o fază de dezvoltare deosebită a colaborării polono-române, la care au luat parte nu numai guvernele celor două țări, dar însăși popoarele. Colaborarea militară a devenit mai apropiată ca oricând și nu s'a limitat la consfătuirile dintre statele-majore, ci s'a manifestat și printr-o colaborare strânsă a industriilor militare. Vizitele guvernatorilor Băncilor Naționale polonă și română arată că vecinii dela gurile Vistulei și Dunării completează colaborarea politică și militară printr'una economică. Cea mai principală este însă colaborarea intelectuală. În istoria relațiilor polono-române, vizita mareșalului Smigly Rydz va fi o nouă dovadă despre forța neclintită a alianței din 1921 și unul din puținele puncte stabile în schimbătoarea și nesigură situație europeană”.

Presa polonă din 26 Octombrie publică ample dări de seamă, referitoare la desfășurarea solemnităților dela Sinaia, citând în întregime cuvântarea M. S. Regelui, și pe aceea a Măriei Sale Marelui Voievod Mihai de Alba-Iulia.

Sub titlul „Vizitele din România”, ziarul KURJER VARSZAWSKI publică un lung articol consacrat alianței polono-române, „care se bizue pe realități și pe comunitatea de interese între cele două țări și la consolidarea căreia vizita mareșalului Smigly Rydz va contribui într'o largă măsură”.

L'ECHO DE VARSOVIE din 27 Octombrie scrie:

„Mareșalul Rydz Smigly s'a dus în România, nu pentru a întări legături în ființă, ci pentrucă datora această vizită, țărilor aliate, căreia a ținut să aducă omagiul sentimentelor întregii națiuni poloneze. Precum se știe, alianța polono-română rezultă natural din situația geografică a celor două State și am avut adeseori prilejul de a sublinia toată valoarea pe care ea o reprezintă nu numai pentru cele două țări direct interesate, dar și pentru opera stabilizării păcii în Europa centrală și orientală.

„Polonia și România, unite totdeauna prin solidaritatea intereselor lor, voința comună a menținerii păcii și dorința deopotrivă de a face o politică reală de caracter constructiv, constituiesc un puternic bastion al ordinii și al păcii în atmosfera internațională turburată de orele actuale.

„Acest bastion situat la răsăritul european, la extrema limită a civilizației romane, și care, prin însăși existența lui, paralizează orice încercări de formațiune în Europa centrală și orientală, blocuri vrăjmașe și protivnice, dispune de o forță considerabil constituită de armatele respective ale celor două țări. În România, precum se știe, mareșalul Rydz Smigly a asistat între altele la serbarea în același timp familială și dinastică a promovării Marelui Voievod Mihai la gradul de sublocotenent. Participarea mareșalului Rydz Smigly la această ceremonie a dovedit odată mai mult sentimentele cordiale care există între Dinastia română și națiunea polonă, care vede în persoana Regelui Carol garantul suprem din partea României a alianței și amicitiei polono-române”.

Presa italiană.

Ziarele IL MESSAGERO, IL POPOLO D'ITALIA, LA GAZZETTA DEL POPOLO, IL POPOLO, IL MATTINO, IL VENETO DELLA SERA, CORRIERE ADRIATICO, CORRIERE DEL LUNEDI, IL PICCOLO DELLA SERA, IL GAZZETTINO, L'ARENA etc., din 26 Octombrie publică dări de seamă cu privire la festivitatea înălțării Măriei Sale Marelui Voievod Mihai la gradul de sublocotenent, relatând sosirea la Sinaia a Auguștilor oaspeți străini, și a delegațiilor diferitelor țări, desfășurarea ceremoniei, precum și audiența pe care d. prim-ministru Tătărescu a avut-o la Principele Regent Paul.

Presa engleză.

Presa engleză din ultimele două săptămâni a publicat numeroase articole, dări de seamă și fotografii, privitoare la manevrele dela Sibiu, la festivitățile ce au avut loc la Sinaia, cu prilejul aniversării M. S. Regelui Carol II și a înălțării ca sublocotenent a Măriei Sale Marele Voievod Mihai, și cu privire la invitația adresată Suveranului nostru de către M. S. Regele George al Angliei în discursul Tronului, rostit la deschiderea Parlamentului britanic.

EVENING STANDARD din 15 Octombrie, ocupându-se de manevrele regale, reproduce următorul pasaj din discursul pe care M. S. Regele l-a rostit cu acest prilej: „Prietenia României pentru Franța nu există numai pe hârtie; ea se întemeiază pe o armată puternică, pe care Franța se poate bizui”.

OBSERVER din 24 Octombrie publică o corespondență din București, privitoare la festivitățile ce aveau să se desfășoare la Sinaia, cu prilejul înălțării A. S. R. Marele Voevod Mihai la gradul de ofițer. Ziarul menționează personalitățile străine care au luat parte la această festivitate și adaugă că un important schimb de vederi va avea loc, cu acest prilej, între M. S. Regele Carol, A. S. R. Prințul Paul al Iugoslaviei și mareșalul Rydz-Smigly al Poloniei de o parte, și între șeful Marelui Stat Major român și delegații militari străini, de cealaltă.

Presa engleză din 26 Octombrie publică numeroase dări de seamă asupra festivităților dela Sinaia, reproducând pasaje din discursul rostit de Suveran cu acest prilej.

Cu prilejul aniversării nașterii M. S. Regelui Carol II și a Marelui Voevod Mihai, marele cotidian LEICESTER publică, în numărul său din 26 Octombrie, un lung și elogios articol despre Suveranul României și despre Augustul Său fiu, semnat de John Capel, pseudonimul literar al profesorului de istorie John Kennayr-Peel.

„M. S. Regele Carol, spune autorul articolului, este un adevărat conducător, care stă în fruntea tuturor inițiativelor, tinzând la îmbunătățirea nivelului cultural și la prosperitatea poporului român. Dintre toți Monarhii europeni, Anglia nu poate avea un mai bun prieten, decât în acest fiu al unei Regine de sânge englezesc“.

John Capel face apoi o admirabilă descriere a României pitorești, pe care a vizitat-o vara trecută, studiind vestigiile civilizației latine în Dacia traiană. D-sa laudă apoi pe țărani români, pe care i-a cunoscut mai bine în timpul unei șederi a sa la Rucăr, în județul Muscel.

Toate ziarele engleze din 26 Octombrie subliniază pasajul din Mesajul Regal al Suveranului Marei Britanii, în care se anunță vizita M. S. Regelui Carol al României și M. S. Regelui Leopold al Belgiei.

Presa cehoslovacă.

Cu prilejul aniversării Marelui Voevod Mihai de Alba Iulia, presa cehoslovacă din 26 Octombrie publică articole pline de entuziasm și de elogii pentru Marele Voevod, reproducând și numeroase fotografii.

PRAGER PRESSE, sub titlul: „Sărbătoarea României“, publică un articol, în care spune între altele:

„Această serbare nu va fi numai o măreață manifestare a Dinastiei, ei și a întregii națiuni. Prezența a numeroși reprezentanți ai șefilor de State din Europa și a delegaților străini, constituie dovada că această aniversare depășește cu mult cadrul unei serbări de familie. Ea este totodată o dovadă a interesului pe care întregul continent îl poartă Europei Centrale și mărturisește însemnătatea României în această parte a Europei“.

Presa iugoslavă.

Toate ziarele iugoslave din 24, 25 și 26 Octombrie s'au ocupat pe larg de festivitățile dela Sinaia, subliniind importanța evenimentului și relevând încă odată prietenia română iugoslavă.

În numărul din 25 Octombrie ziarul VREME, sub titlul „România salută cu însuflețire prezenta A. S. R. Principele Paul, la Sinaia“, scrie între altele: „Așezând pe Prințul Regent Paul alături de Marele Voevod Mihai, în centrul serbărilor dela Sinaia, presa română subliniază fericita idee de a serba în aceeași zi cele două evenimente, când armata română primește în rândurile ei pe

cel mai tânăr și cel mai distins sublocotenent, cât și pe unul din cei mai străluciți comandanți“.

Ziarul iugoslav subliniază în concluzie marea bucurie pe care aceste evenimente a produs-o în întreaga opinie publică română.

Același ziar publică următorul editorial:

„În cinstea Moștenitorului Tronului român au fost organizate mari serbări militare la Sinaia.

„Prin această defilare a armatei române reorganizată se termină mari manevre ardelene, despre care atât generalul Gamelin, cât și ceilalți experți militari străini au vorbit atât de favorabil.

„Parada de pe stadionul „Piatra Arsă“ poate fi considerată ca o încoronare a eforturilor M. S. Regelui României și a guvernului Său, condus de d-l Tătărescu, pentru renașterea militară a marelui regat, pentru sprijinul națiunii române, fortificarea granițelor, menținerea ordinii și a păcii, în acest punct atât de sensibil al lumii, unde Nistrul desparte cele două ideologii inconciliabile, în ce privește organizarea socială.

„Această mare paradă militară, pe care România până astăzi nu a mai văzut-o, binecuvintează simbolic momentul când în cadrele armatei române pășeste cel mai tânăr ostaș, M. S. Mihai, Marele Voevod de Alba Iulia, Moștenitorul Tronului.

„Cu toți cei 16 ani, Măria Sa, încetează de a mai fi elev și devine ostaș al țării.

„Pășirea Voevodului Mihai în rândurile de elită ale armatei române a căpătat caracterul unei sărbători naționale.

„Întreaga Românie și toți prietenii săi salută acest grad de sublocotenent, ca prima etapă a carierei Moștenitorului Tronului, cărnă destinul l-a hărăzit să aibă această situație plină de responsabilitate.

„De oarece încă de mic a fost Rege, încă de atunci a putut simți povara misiunii care este destinată Suveranilor. — Iată deee, dela această perioadă până în ziua de ieri, copilăria Sa a trecut într-o creștere deosebită, sub supravegherea personală a Părintelui Său, care, ca și Rousseau, a veghiat cu multă grijă asupra copilului, pentru a-l face un bun român și un bun camarad, iar mai târziu un bun Rege.

„Odată am avut ocazia să mă întâlnesc față în față în minunatul par al Cotrocenilor cu înaltul sărbătorit de ieri, Moștenitorul Tronului, atât de bine dezvoltat, atât din punct de vedere spiritual cât și din punct de vedere fizic. Am putut vedea școala Sa, care este o Românie în miniatură, pe colegii Săi de clasă adunați din toate părțile țării, din toate straturile sociale și am putut urmări și acea metodă de educație, care are menirea să facă din Moștenitorul Tronului un bun român, un bun camarad, iar când școala soartei IL va chema, un bun Rege și un Tată al poporului Său.

„Ceea ce a dat acestei frumoase serbări dela Sinaia un caracter deosebit, pentru noi iugoslavi, aceasta a fost primirea extrem de călduroasă și atenția specială ce a fost acordată Prințului Regent Paul.

„Astfel solemnitatea a căpătat și caracterul unei manifestări de familie, a rudeniei directe dintre cele două case domnitoare.

„A. S. R. Prințul Regent Paul a fost înconjurat dela primul său pas pe teritoriul român de cel mai profund respect din partea întregului popor al României.

„Presa română salută în persoana sa pe paznicul constituției iugoslave, care prezintă o forță de bază a țării amice, pe pacifistul integral, partizanul convins al continuării politicii de echilibru a Micii Înțelegeri, reprezentant al dinastiei Karagheorgheviici.

„Sub aceste semne de simpatie permanentă și neclintită, serbările dela Sinaia au devenit pentru noi serbările amicitiei iugoslavo-române“.

POLITICA. *din aceeași dată, subliniază că „într'un decor minunat, pe un platou înconjurat de munți înalți, a avut loc solemnitatea înălțării Marelui Voevod Mihai la gradul de sublocotenent“.*

Ziarul descrie apoi pe larg festivitățile.

Presa austriacă.

Presa austriacă a publicat articole și amănunțite dări de seamă asupra festivităților dela Sinaia.

Incă din ajunul sărbătoririi, NEUE FREIE PRESSE și NEUES WIENER JOURNAL au publicat articole, datorite d-lui Alexandru Gurănescu, ministrul României la Viena. In aceste articole se arată marea însemnătate pe care o prezintă pentru Dinastie și pentru națiunea română aniversarea Măriei Sale Voevodul Mihai și înălțarea sa la gradul de sublocotenent.

Ziarele din 26 Octomvrie, sub titluri mari, publică dări de seamă asupra festivităților dela Sinaia, iar NEUES WIENER JOURNAL publică un articol despre Măria Sa Voevodul Mihai, înfățișând pe larg educația care, sub privigherea Suveranului, se dă Moștenitorului Tronului și subliniind marile însușiri ale Măriei Sale.

In concluzie scrie:

„Ziua de astăzi s'a serbat în întreaga Românie, nu numai ca un eveniment de eminentă importanță dinastică, ci ca un moment de reculegere națională și de profundă satisfacție că viitorul purtător al Coroanei este pregătit în mod atât de perfect pentru înalta Sa misiune în viața națiunii, printr'o educație dreaptă și umană, simultan regală și democratic-culturală, conform marilor idei pline de succes ale Suveranului“.

Presa franceză.

LE FIGARO din 26 Octomvrie, privitor la sărbătorirea celei de a 16-a aniversare a Măriei Sale Voevodul Mihai, scrie între altele: „Moștenitorul Tronului României, Marele Voevod Mihai, a primit, cu ocazia celei de a 16-a aniversare, gradul de sublocotenent. Acest act solemn are o importanță considerabilă pentru Dinastie și pentru națiune. El înseamnă că legături strânse vor uni Principele cu armata.

„Crescut foarte simplu, alături de camarazii noii generații, Principele Regal justifică perfect dragostea și speranțele Tatălui său, cât și ale viitorilor săi supuși. Aceasta explică amploarea excepțională a strălucitelor sărbători care s'au desfășurat la Sinaia“.

LE TEMPS din 27 Octomvrie, după ce reproduce un pasaj din discursul rostit de M. S. Regele, cu ocazia înălțării Măriei Sale Voevodul Mihai la Sinaia, la gradul de sublocotenent, scrie:

„In mijlocul ovațiilor generale, Voevodul Mihai a luat loc în capul primei companii a primului batalion de vânători și defilarea a început“.

Revista LA VIE din 15 Octomvrie, publică un articol, datorit d-lui Jean Voilquin, articol în care se face o dare de seamă a primului volum al M. S. Regina Maria a României: „Ma Vie“, al cărui interes va pasiona fără îndoială cititorii.

„Nu văd — scrie între altele autorul articolului — anul acesta o lucrare mai bogată în diverse portrete, mai revelatoare a unei personalități pline de farmec. Trebuie să

fi locuit în România, pentru a înțelege bine ce înseamnă această expresie.

„Intotdeauna România unanimă a declarat a fi eucerită de aceea care, mai întâi principesa moștenitoare, a fost apoi o Regină dureroasă, apoi triumfătoare și care astăzi, sub domnia fiului Său Regele Carol al II-lea, trăiește într'o atmosferă de poezie și de reculegere, trăind în gând fazele unei existențe, mai puțin minunată, prin evenimentele care s'au desfășurat, decât prin semnificația pe care Ea a știut să le-o dea. A euceri un popor întreg prin calitățile sufletești și ale inteligenței, iată rămășagul pe care l-a ținut o tânără principesă, la începutul vieții sale“.

Presa americană.

NEW-YORK TIMES din 16 Octomvrie publică o corespondență, privitoare la manevrele regale și la aniversarea M. S. Regelui, oprindu-se asupra discursului în care Suveranul, răspunzând generalului Gamelin, a asigurat pe șeful Statului-Major al țării aliate, că Franța se poate bizui pe armata română.

POLITICA EXTERNĂ

Presa franceză.

In editorialul din 24 Octomvrie, după ce subliniază necesitatea ca țările Micii Înțelegeri să urmărească cu atenție situația plină de primejdii din Europa Centrală, unde se manifestă voința de afirmare a unor gânduri fătice sau ascunse, din partea unor anumite mari Puteri, LE TEMPS arată că presa internațională interpretează recentele demersuri ale d-lui von Schusnigg în Ungaria și ale d-lui von Ribbentrop la Roma, în lumina acestei stări de lucruri.

Marele ziar francez înregistrând apoi călătoria M. S. Regelui Carol al II-lea, în Cehoslovacia, îi adaugă următorul comentariu:

„Faptul că această vizită, cu tot caracterul ei privat, se petrece într'un moment când încordarea între Praga și Berlin se agravează, dă de gândit că Regele Carol va voi să afirme prin aceasta, odată mai mult, solidaritatea care există între România și Cehoslovacia, în cadrul Micii Înțelegeri. Se știe că, acum câțva timp, la finele manevrelor armatei române, Regele Carol a rostit în prezenta membrilor misiunilor militare străine, o cuvântare, în care, adresându-se generalului Gamelin, șeful statului-major al armatei franceze, el a spus între altele: „Nu voi vorbi de vechea noastră colaborare și de legăturile atât de strânse, care există între armatele noastre, voi fi însă fericit că, întorcându-vă în patria d-voastră, să plecați cu conștiința, că ați văzut aici, nu o armată aliată numai pe hârtie, ci că ați văzut o armată pe care vă puteți bizui.

„Aceste cuvinte ale suveranului român, au o însemnătate politică de care trebuie să se țină seamă.

„In fine, viitoarea vizită a d-lui Guido Schmidt, ministrul de externe al Austriei, la Varșovia, va contribui să aducă oarecare clarificare în chestiunile în care interesează ansamblul Europei Centrale.

„După vizita oficială a d-lui Mussolini în Germania, întrebarea se pune, dacă politica concertată italo-germană n'a avut ca primă consecință, manevrele germane contra Cehoslovaciei și Austriei, dându-ne a înțelege prețul cu care Italia fascistă a plătit în realitate amicitia germană“.

LE TEMPS, din aceeași dată, se ocupă într'o corespondență din București, de recentele manevre militare române, trăgând interesante și măgulitoare învățăminte

din modul cum ele s'au desfășurat cu tot timpul nepriecnic.

„Armamentul și echipamentul României, scrie ziarul, s'au arătat într'un progres foarte sensibil.

„Comandamentul activ a probat că e la curent cu toate problemele tacticii moderne.

„Trupele, însfârșit, s'au dovedit a fi la înălțimea oricărei laude și a făcut admirația întregii asistențe“.

Ocupându-se de relațiile externe ale României, LE TEMPS, adaugă:

„Un lucru e cert, este că politica externă a guvernului actual, bazată pe cei doi stâlpi ai unei strânse colaborări cu Franța și a legăturilor indisolubile cu Mica Înțelegere și cu Înțelegerea balcanică, va fi cea de mâine, precum a fost cea de ieri și de azi.

„Dacă ar mai trebui vreo probă pentru aceasta, am găsi-o în cuvintele pronunțate la solemnitățile dela sfârșitul manevrelor, în ziua aniversării Suveranului României: „Acolo unde se va găsi armata franceză, acolo se va găsi și armata română“.

Presa turcă.

Toate ziarele din Istanbul și din Ankara închină edițiile lor din 27 Octombrie vizitei d-lui Tătărescu, subliniind însemnătatea ei simbolică pentru bunele relații ce domnesc între România și Turcia și exprimând certitudinea că colaborarea pacifică a celor două țări pe terenul internațional, cât și bunele relații dintre ele, vor merge dezvoltându-se neîncetat.

Consacrând articolele lor personalității d-lui Gheorghe Tătărescu, ziarele relevă activitatea constructivă a șefului guvernului român și eforturile sale înconunate de succes pentru înzestrarea oștirii și pentru dezvoltarea țării în toate domeniile.

Ziarul BEIOGLU, constatând că d. Tătărescu „a jucat un rol de prim plan în această operă de reînnoire și de sporire a puterii militare a României“, observă că „șeful guvernului român va putea constata la Ankara că Turcia de asemenea a lucrat mult în îndoitul domeniu al apărării naționale și al dezvoltării utilajului său industrial. Fiecare din cele două țări formează un element important în mănunchiul de forțe materiale și morale grupele dela Adriatică la Golful Persic, în numele aceluiași ideal de fraternitate omenească“.

Numeroase fotografii ale d-lui Gheorghe Tătărescu sunt publicate în toate ziarele.

Cu același prilej, ziarele scot în evidență însemnătatea vizitei actuale a d-lui general Sichitiu, șeful marelui stat major român, și a conversațiilor ce se vor desfășura la Ankara între șefii de stat major ai țărilor din Înțelegerea Balcanică.

Cu prilejul vizitei d-lui G. Tătărescu în Turcia, presa din 28 Octombrie c., consacră lungi coloane României aliata și înaltei personalități a eminentului său șef de guvern, dând numeroase detalii asupra zilei petrecute de d-sa la Istanbul și publicând fotografii.

„Guvernul român este unul din stâlpii cei mai puternici ai Înțelegerii Balcanice, scrie astfel CUMHURYET, în editorial și suntem cu deosebire mulțumiți să constatăm că vizita d-lui G. Tătărescu, în țara noastră coincide cu sărbătoarea aniversării republicii.

„Șeful guvernului român se află actualmente într'oa țară nouă, a cărei personalitate morală a fost frământată de mari revoluții grație geniului președintelui Ataturk, revoluții care altfel ar fi cerut veacuri întregi. D. G. Tătărescu va fi mulțumit să găsească prilejul de a

constata această stare de lucruri în toată amploarea. El găsește o națiune modernă, adaptată din tot sufletul marelui ei șef și regimului pe care el l-a creat. D. G. Tătărescu va încerca fără îndoială un sentiment de mare încredere și o mulțumire nu mai puțin profundă, văzând astfel caracterul poporului a cărui colaborare amicală și a cărui alianță pentru menținerea păcii în Balcani, România și-a asigurat-o.

„La rândul nostru suntem însuflețiți de aceleași sentimente față de România și de ceilalți reprezentanți ai Înțelegerii Balcanice.

„In timpul vizitei din anul trecut, pe care d. Victor Antonescu, ministrul afacerilor străine al României, a făcut-o la Ankara, președintele Ataturk i-a înfățișat în cursul unui banchet principiile Turciei în materie de politică externă. „Politica externă a statelor — socotește marele soldat care este d. Ataturk, nu se poate inspira de acum înainte decât din scopul sublim al omeniirii care este pacea“.

„Știm prea bine că slăbiciunea este un izvor de turburare care că îndrăzneală agresorului și că pacea este în totdeauna o binefacere ce nu poate fi asigurată decât prin putere. Știm, și lucrăm în consecință.

„Pe această comunitate trainică de ideal pacific se sprijină și Statul român, prieten și aliat al Turciei. În-tâmpinând cu căldură pe șeful guvernului prieten și aliat, în persoana sa salutăm țara și națiunea română“.

Ziarul ULUS, consacrand editorialul său d-lui Tătărescu, scrie:

„D. G. Tătărescu, prea stimatul președinte de consiliu al României prietene și aliata, se află de azi dimineață la Ankara ca oaspete al guvernului republicii.

„Trebuie să subliniem în mod special fericirea pe care o resimțim văzând că d. Tătărescu a făcut să coincidă vizita sa cu sărbătoarea republicii.

„Prietenia turco-română are la bază o veche și profundă afecțiune ce există între cele două popoare, o desăvârșită armonie din care se exclude orice nepotrivire de interese. Comunitatea noastră politică are de scop menținerea păcii în această regiune. Prietenia și aliata noastră sunt astfel spre folosul păcii generale, ea și în interesul celor două țări ale noastre.

„România se găsește la un nivel înaintat de cultură, fapt de care lumea balcanică se fălește cu drept cuvânt. D. președinte al consiliului, Tătărescu, este adevăratul model al minunatelor însușiri și al caracterului românesc. Prezența sa printre noi face să sporească bucuria pe care o resimțim în această zi sfântă a sărbătorii noastre“.

ISTANBUL anunță sosirea delegației militare române, care participă la întrunirea șefilor de Stat Major ai țărilor din Înțelegerea Balcanică, în aclamațiile mulțimii care umplea gara.

Același ziar face o largă dare de seamă asupra sosirii d-lui Tătărescu la Istanbul.

LE JOURNAL D'ORIENT din 28 Octombrie c., după ce face o dare de seamă asupra primirii făcută d-lui Tătărescu la Istanbul, reproduce declarațiile făcute de d-sa, reprezentanților presei.

Toată presa din 29 Octombrie publică lungi dări de seamă și numeroase fotografii, în legătură cu vizita primului-ministru G. Tătărescu.

În titluri pe toată pagina, este celebrată amicitia dintre cele două țări și relevată personalitatea puternică a șefului guvernului român.

In deosebi, se pune în evidență împrejurarea că vizita d-lui Gheorghe Tătărescu prilejuește participarea președintelui de consiliu al României la sărbătoarea națională a Turciei.

Ziarul ULUS a apărut într'un număr special.

Ziarul KUMHURYET comentează amplu discursul rostit de d-l Gheorghe Tătărescu la dîneul oferit în cinstea sa de președintele de consiliu al Turciei.

„Nu cerem nimănui nimic; nu cerem decât dreptul de a urma în pace calea destinului nostru și de a ne întări patrimoniul național prin eforturile neîncetate și prin munca creatoare a popoarelor noastre.

„Nu cerem nimănui nimic; dar în același timp suntem gata să ne apărăm contra oricărei atingeri adusă integrității drepturilor și fruntariilor noastre. De aceea vom spori, zi de zi, puterea armatelor noastre, care rămâne cea mai sigură și mai eficace pavăză a păcii, a acestor armate ce nu vor lupta niciodată decât pentru drept și pentru dreptate“.

Aceste cuvinte, rostite de primul-ministru al României, sunt puse în evidență în titlul tuturor ziarelor, ca și definirea desăvârșită a felului însuși a Înțelegerii Balcanice.

LA RÉPUBLIQUE, sub titlul „Eminentul nostru oaspe, d-l Tătărescu, la Ankara“, subliniază că d-l Tătărescu a fost obiectul unor sincere manifestări din partea populației.

LE JOURNAL D'ORIENT publică în întregime discursurile rostite de d-l Celal Bayar, președintele consiliului turc și de d-l Gh. Tătărescu, subliniind importanța lor politică.

Presa din ziua de 30 Octombrie exprimă, în unanimitate, mulțumirea pentru participarea șefului guvernului român și a misiunii militare la sărbătoarea națională, și aduce omagii României.

Ziarul ULUS, într'o notă editorială, amintește marile progrese ale utilării armatei românești și, arătând valoarea covârșitoare a acestei forțe, pusă în slujba dreptului, exprimă omagiile națiunii turce, pentru M. S. Regele Carol II al României, reproducând cuvintele rostite de președintele de consiliu al Turciei la adresa Suveranului României, evocând „opera grandioasă realizată în România de M. S. Regele, creator puternic pentru țara prietenă, spirit subtil, admirat de toți cei ce vin în preajma Sa, părinte iubit pentru întregul Său popor“.

Ziarele din 31 Octombrie reproduc comunicatul oficial, publicat la sfârșitul întrevederilor dela Ankara.

Ecoul vizitei d-lui prim-ministru Tătărescu este înregistrat mai departe, cu multă amploare, de presa turcă. Ziarele din 1 Noembrie, reproducând declarațiunile făcute de președintele de consiliu al României, la plecarea sa din Istanbul și comentând importanța acestei vizite, relevă impresia profundă pe care primul-ministru al României a făcut-o în contactul prilejuit de vizita sa.

Ziarele accentuează semnificația călduroaselor manifestări populare în toate gările unde s'a oprit trenul președintial.

Presa greacă.

LE MESSENGER D'ATHÈNES din 29 Octombrie, sub titlul „Solidaritatea balcanică“; „Primul-ministru român, d-l Tătărescu, este obiectul unei primiri entuziaste în capitala Turciei“, publică dări de seamă asupra vizitei d-lui Tătărescu la Ankara.

Presa iugoslavă.

Toate ziarele iugoslave au publicat corespondențe din Istanbul și Ankara, privitoare la vizita d-lui prim-ministru Tătărescu.

Presa subliniază entuziasmul cu care a fost salutat de oficialități și populația turcă, președintele de Consiliu al României, redă declarațiunile făcute presei de d-l Tătărescu și discursurile rostite cu acest prilej de primii-miniștri ai României și Turciei și relevă importanța evenimentului din punct de vedere al întăririi Înțelegerii Balcanice.

POLITICA INTERNĂ

Presa austriacă.

In numărul din 26 Octombrie, sub titlul „Viitorul politicii interne române“, NEUE FREIE PRESSE se ocupă de desfășurarea politicii interne române. Articolul începe prin a face o privire asupra activității guvernului prezidat de d-l Tătărescu, scriind între altele:

„Acum câțiva ani, prim-ministru Tătărescu a declarat că ar rămâne la guvern până la expirarea mandatului parlamentar, iar acum un an a anunțat, într'o conversație cu ziaristii, că guvernul său a intrat în ultima etapă a activității sale, după care ar dori să se retragă împreună cu partidul său în opoziție. Tătărescu, care în zilele foarte agitate de dupăuciderea lui I. G. Duca, a luat comanda, ca la războiu, în locul celui căzut și a arătat totodată curaj personal, energie și înțelegere adâncă pentru necesitățile politice din România, nu a avut la început o situație ușoară. Ca succesorul unui om realmente de primul rang, dânsul trebuia să suporte cu succes comparațiunea inevitabilă. D-sa trebuia mai întâiu să se impună ca șef în propriul său partid și să îmblânzească necazul fățiș al gardei bătrânilor față de numirea unui membru mai tânăr, fără a se întreba partidul. In afară de aceasta, d-l Tătărescu trebuia să învingă mari piedici concrete, deoarece atunci când a preluat conducerea guvernului, la începutul anului 1934, situațiunea politică nu era de loc lămurită, criza economică apăsa greu țara, iar problema înarmării României trebuia rezolvită repede și temeinic. Astăzi, după patru ani de guvernare, Tătărescu poate să arate că mișcarea Gărzii de fier, care la un moment dat apărea așa de periculoasă, dacă n'a fost încă lichidată complet, este însă acum redusă la o importanță de tot secundară și anume, la acțiuni inofensive, mai ales ale fineretului universitar, așa că nu mai joacă niciun rol în viața politică a țării. In chestiunile economice, firește că i-a venit d-lui Tătărescu în ajutor evoluarea favorabilă generală, d-sa a știut însă să cârmească corabia just, așa că astăzi România prezintă o conjunctură economică minunată. In ce privește, în fine, înzestrarea armatei, valoarea înarmării actuale a trupelor românești a fost recunoscută, în cursul acestui an, de numeroși vizitatori străini, între care de mareșalul Smigly Rydz și de generalul Gamelin“.

Ziarul se întrebă apoi: „pentru ce totuși se pregătește d-l Tătărescu să se retragă“ și adaugă:

„Alegerile comunale, conduse de guvernul lui, au adus un frumos succes partidului său, care, obținând cam o treime din totalitatea voturilor, și-a păstrat locul prim și a putut bate, la limită, și Partidul Național-Tărănist, foarte popular. Primul-ministru ar putea deci, să încerce a conduce și viitoarele alegeri parlamentare, care, conform Constituțiunii, urmează să fie efectuate cel mai

târziu în Februarie 1938 și să-și realizeze astfel o nouă majoritate în Cameră“.

In continuare, NEUE FREIE PRESSE afirmă că d-l Tătărescu s'ar gândi să se retragă, pentru că Partidul Liberal ar fi obosit de guvernare și pentru că ar fi un joc riscat să ofere opoziției posibilitatea de a continua să-și strângă forțele“.

In concluzie, ziarul exprimă părerea, că în cazul retragerii actualului guvern, soluția ar fi formarea unui cabinet național-tărănist.

Presa americană.

CHRISTIAN SCIENCE MONITOR din 9 Octomvrie publică un articol semnat de d-l R. H. Markham și intitulat „Românizarea Românilor“, referitor la mișcarea naționalistă din România, provocată de faptul că populațiile minoritare dețin importante resurse economice și că străinii exercită, astfel, o influență exagerată asupra vieții politice românești.

Autorul se miră de faptul că forțele naționaliste românești, studenți, profesori și preoți, sunt persecutați în loc

să fie sprijiniți, și termină spunând că metodele energice folosite de naționaliști pot duce în cele din urmă la victoria lor.

ECONOMIE ȘI FINANȚE

Presa maghiară.

PESTER LLOYD, cu data de 19 Octomvrie, publică o corespondență din București, în care se ocupă de cotele de import în România. Intre altele scrie:

„Germania și-a menținut poziția sa conducătoare, dar participarea ei a scăzut. Italia și-a înzecit exportul în România. De asemenea a pătruns foarte puternic și Elveția. Importul din Iugoslavia a crescut mult, în schimb a eam scăzut importul din Cehoslovacia. Austria prezintă un regres mic, în schimb s'a ureat cifra pentru Ungaria.

In general, importul a decurs fără friecțiuni. Dificultăți s'au ivit cu privire la Cehoslovacia, Germania și sunt permanente în ce privește Statele Unite“.

MICA ÎNȚELEGERE ȘI UNGARIA

Presa iugoslavă.

NOVOSTI din Zagreb, cu data de 27 Octomvrie, publică, sub titlul „Mica Înțelegere și Ungaria“, un lung articol de fond, în care scrie următoarele:

„Intre Statele Micii Înțelegeri pe de o parte și Ungaria pe de alta se duc de mai mult timp tratative diplomatice, rezultând din dorința Ungariei de a modifica clauza militară a Tratatului dela Trianon. Mica Înțelegere a ținut seamă de această dorință a Ungariei și s'a arătat gata să rezolve pe calea unei bune înțelegeri această chestiune. Tratatul formal în jurul pretențiilor ungare s'au început cu ocazia ultimei conferințe a Consiliului Micii Înțelegeri dela Sinaia, când ministru Ungariei la București a ridicat propunerea protocolului, care prevede că Statele Micii Înțelegeri să recunoască printr'o declarație formală egalitatea drepturilor militare pentru Ungaria.

„O astfel de declarație, de fapt, n'ar fi fost altceva decât confirmarea obligațiilor ce sunt prevăzute în pactul Societății Națiunilor și pactul Briand-Kellog. In legătură cu aceasta, Ungaria și-a exprimat dorința de a formula și o declarație privitoare la minorități.

„In timp ce prima dorință ungară ar fi putut fi acceptată, cea de a doua dorință a Budapestei este socotită ca ireală, deoarece chestiunea minoritară este o chestiune internă a fiecărei țări, în care nu se pot amesteca țările străine. Polonia este singura țară care duce cu Cehoslovacia tratative directe, în chestia minoritară, deoarece între cele două State a fost încheiat un acord special privitor la minorități. Un astfel de acord cu Ungaria nu există și aceasta nu poate să aplice decât hotărârile prevăzute de Pactul Societății Națiunilor. Ungaria a recunoscut în principiu aceste argumente, însă a cerut ca Statele Micii Înțelegeri să facă o declarație prin care să se oblige a menține obligațiile prevăzute în tratatele de pace.

„Deoarece și Ungaria s'a arătat gata de a face o astfel de declarație, în legătură cu minoritățile sale, s'a putut ajunge la însemnate apropieri.

„Insa până astăzi a rămas deschisă chestiunea formulării acestei declarații. Un astfel de acord ar putea aduce o schimbare totală în raporturile dintre Statele Micii Înțelegeri și Ungaria și îndepărta unele elemente turburătoare, stabilind o atmosferă pacifică.

„Din acest punct de vedere, un atare acord prezintă un important prinos la opera fortificării păcii. O cât mai grabnică stabilire a unui deplin acord nu va putea decât să bucure pe toți amicii păcii din Europa, căci astfel va putea fi creată o importantă condițiune psihologică pentru o mai strânsă colaborare politică și economică între Statele Dunărene“.

Presa franceză.

LA RÉPUBLIQUE, din 21 Octomvrie, sub titlul: „Evoluția politicii ungare“, publică, sub semnătura d-lui J. P. Gérard, un articol în care se scrie:

„Este un fapt că politica ungară tinde astăzi să se despartă de axa Roma-Berlin. Ea socoate Berlinul prea amenințător și se teme că Roma prea ocupată în Mediterană și Africa nu mai este în măsură de a rezista presiunii germanice pe Dunăre. De aceea Budapesta încearcă să se apropie de Londra și de Paris. Evoluția este deabea schițată, dar totuși în curs. Ea poate fi bogată în consecințe.

„Dacă Mica Înțelegere posedă în prezent adevărați oameni de Stat cu vederi largi, capabili de a da uitării amărăciunile trecutului și dacă va ști să facă concesionile necesare, dacă este destul de convinsă că pacea merită sacrificii, în acest caz există posibilitatea de a realiza în regiunea dunăreană o operă mare pentru a salva Europa de formidabila amenințare care apasă asupra ei și asupra noastră, din faptul unei hegemonii germanice“.

Presa austriacă.

REICHSPPOST, din 31 Octomvrie, sub titlul: „Ungaria și vecinii ei“, publică o corespondență din Budapesta în care scrie, între altele:

„De luni de zile nu vor să amuțescă în presa străină

știrile despre negocieri iminente între Ungaria și Statele succesoare. Aceste svonuri și-au găsit confirmarea oficială prin declarațiile d-lui de Kanya, apărute în ziarul KURJER WARSZAWSKI.

„Astfel Ungaria a găsit curajul să pășească pe drumul spre normalizarea raporturilor între Ungaria și Statele succesoare. Ea a pus pe planul al doilea diferite revendicări și plângeri întemeiate, ca de pildă chestiunea revizuirii. N'a renunțat la ele, ceea ce nu poate face și nici nu va face. Ca punct de plecare al acordului a fixat asigurarea practică a dreptului minoritar. Această decizie a fost susținută mai cu seamă de politicienii și publiciștii originari din Transilvania, care de ani de zile consideră salvarea națională a maghiarismului în Transilvania mai importantă decât propaganda revizionistă.

„Ungaria a seos, cum s'ar zice, din politică, problemele nesoluționate, aducându-le la o formulă care, dat fiind voința de destindere a Statelor succesoare, nu le va putea jigui. Nu se va putea interpreta în felul că este vorba de o imixtiune în stările interne ale altor State.

Cu o astfel de interpretare s'ar primejdi din capul locului începuturi pline de nădejdi. Nu credem ca cineva să dorească astăzi lucrul acesta“.

Presa americană.

CHRISTIAN SCIENCE MONITOR, din 8 Octomvrie, publică un lung comentariu european, intitulat: „Centrul European, deschide drumul spre o politică danubiană, reînsuflețită“, privitor la posibilitățile de colaborare dintre țările Micii Înțelegeri și Austria și Ungaria. Autorul, d-l Huddleston, se întreabă în acest articol de ce întârzie țările dunărene să organizeze această colaborare în chipul în care a început s'o facă Iugoslavia, singura țară care a știut să folosească aceste împrejurări favorabile, apropiindu-se de Bulgaria și de axa Roma-Berlin. Ziarul, adaugă:

„Minoritățile ungare fiind acum mult mai bine tratate în țările Micii Înțelegeri, un acord cu Ungaria și Austria devine din ce în ce mai ușor de realizat. Pentru aceasta însă ar trebui ca oamenii politici ai Europei Dunărene să știe să folosească momentul de față.

RAPORTURILE GERMANO-CEHOSLOVACE

Presa cehoslovacă.

Toate ziarele cehoslovace din 20, 21 și 22 Octomvrie se ocupă pe larg de atacurile presei Reichului, la adresa Cehoslovaciei, în urma incidentelor din Sudeti.

PRAZSKE NOVINY din 21 Octomvrie declară că aceste atacuri necesită o replică. „Noi nu vom răspunde însă în felul în care suntem atacați. Noi nu ne vom lăsa intimidați“. Ziarul face apoi mențiune de precedentele campanii ale presei germane, care totdeauna s'au terminat fără niciun rezultat. „Recunoaștem arta de regișori a celor din Berlin, dar așteptăm cu mult calm sfârșitul acestei reprezentări teatrale“.

NARODNI POLITIKA subliniază de asemeni că Cehoslovacia nu se va lăsa intimidată de campania presei din Berlin și că Cehoslovacia va ști să-și păstreze sângele rece și calmul, cu toată vehemența atacurilor.

NARODNI OSVBOZENI, scrie: „Așa cum noi am știut să respingem atacurile precedente, tot așa vom ști să ne apărăm și contra atacurilor actuale“.

Presa germană.

Incidentele petrecute la o reuniune a partidului germanilor sudeți din Cehoslovacia, au determinat o violentă reacțiune din partea presei germane.

Ziarele din 20, 21 și 22 Octomvrie îndreaptă atacuri vehemente împotriva politicii cehoslovace, față de minoritatea germană.

VOELKISCHER BEOBACHTER, din 21 Octomvrie, anunță cu titlu pe toată pagina că „Praga a încheiat cu Moscova o convenție pentru furnituri de arme în Spania“. Ziarul se referă la o telegramă a unui corespondent din Moscova care amintește de vizita făcută în Rusia de către o comisie de industriași cehoslovaci, și afirmă pe această bază că „Praga finanțează amestecul Moscovei în Spania“.

Pe de altă parte, ascultând de un cuvânt de ordine, ziarele germane subliniază în prima pagină că d-l von Neurath a respins protestul ministrului Cehoslovaciei la Berlin, împotriva tonului presei germane. Ziarele iranizează demersul cehoslovac.

BERLINER LOKALANZEIGER merge până a scrie că „este vorba de o îndrăzneală nemaipomenită și metodică“. Ziarul adaugă: „Praga trebuie să știe că respingând protestul, ministrul Afacerilor Străine al Reichului a exprimat voința întregului popor german de a considera ca o chestiune a sa soarta germanilor sudeți și de a nu lăsa să i se smulgă cea mai mică parcelă de solidaritate, cu această parte a poporului german“.

Presa franceză.

Polemica de presă germano-cehoslovacă a găsit un viu ecou în ziarele franceze din 21 și 22 Octomvrie.

LE TEMPS, în editorial, constată că motivul atacurilor presei germane împotriva Cehoslovaciei este semnarea pactului de asistență mutuală ceho-sovietic.

„Diplomația germană, — continuă ziarul — a căutat să facă un pretext din acest acord pentru a încerca să disocieze Statele Micii Înțelegeri și a izola efectiv Cehoslovacia. Ea a desfășurat cele mai mari eforturi în acest sens, dar fără rezultate apreciable până acum, la Belgrad și la București, ceea ce nu împiedică Mica Înțelegere de a constitui tot un bloc solid pentru apărarea intereselor comune ale celor trei State.

„Pe de altă parte influența germană se străduiește să împiedice orice apropiere și orice înțelegere pe terenul economic între Praga, Viena și București, cu toate că această înțelegere ar fi prima condiție a unei organizări durabile a Statelor din regiunea dunăreană în spiritul acordurilor dela Roma.

„Cu Cehoslovacia, partida va fi încă mai grea de jucată pentru național-socialismul german, căci Statul cehoslovac este foarte bine organizat și democrații germani din această țară au ei înșiși cele mai bune motive

de a nu se lăsa atrași la un regim cu care simțul lor al necesităților politice, economice și sociale nu s'ar putea acorda.

„Amenințarea tensiunii germano-ceshlovice subsistă deci — încheie LE TEMPS, și nu trebuie să ne ascundem că ea constituie aspectul cel mai serios al situației generale din Europa Centrală“.

LE PETIT JOURNAL scrie: „Adevărul este că național-socialiștii germani se folosesc de organizația d-lui Heinlein, pentru a încerca să distrugă Statul cehoslovac. Pretextul campaniei lor este acordul intervenit între Praga și Moscova. Adevăratul motiv este că Cehoslovacia constituie focarul de rezistență față de pangermanism“.

L'ACTION FRANCAISE scrie: „Cu mult curaj și perseverență guvernul din Praga și-a format armata sa. El a înțeles nevoia stabilității la putere. Cum de nu și-a dat seama că aceste frumoase eforturi trebuie să fie însoțite de o fermitate absolută față de germanii din Bohemia?“.

LE FIGARO scrie: „Chestiunea sudeților este primejdioasă pentru că Reichul are la îndemână oricând un pretext. În ziua când ar considera că situația generală este potrivită pentru a favoriza izbucnirea vreunui incident, Reichul l-ar putea prilejui“.

L'OEUVRE susține că prin atacurile sale Reichul voiește să anunțe că Roma nu mai contează în Europa Centrală. „Pe de altă parte, scrie ziarul, Reichul ar fi încântat, în momentele actuale, să poată lăsa impresia în unele cercuri franceze că Berlinul e mai mult sau mai puțin gata să încerce o aventură în Europa Centrală, pentru a provoca, într-o oarecare măsură, reacțiuni care ar putea fi speculate pe lângă Cehi, pentru a le proba că n-au dreptate să pună atâta încredere în Franța.

„Acestea ar fi, între altele, motivele care au împins la aceste campanii de presă. Ele însă sunt zadarnice“.

JOURNAL DES DÉBATS, din 25 Octombrie, sub titlul „Scopurile ascunse ale încordării germano-cehe“, publică sub semnătura d-lui Albert Mousset:

Comentând discursul rostit de Duce, GIORNALE D'ITALIA, din 28 Octombrie, scrie:

„În ceea ce privește politica externă a Italiei, orientările acestei politici sunt cele următoare:

1. Luptă intransigentă împotriva comunismului, care, plecând din Rusia Sovietelor, căreia nimeni nu înțelege să-i aducă vreo atingere, pretinde să lucreze într-o formă violentă și de expansiune distrugătoare. Edificiul păcii nu poate însă să se ridice, dacă temeliiile sale sunt necentenit sdruncinate prin acțiuni ascunse și prin violențe fățișe împotriva stabilității relațiilor internaționale.

2. Recunoașterea drepturilor și nevoilor elementare ale națiunilor și o curajoasă revizuire, înainte de a fi prea târziu, a clauselor supărătoare din tratatele de pace.

„Continuând campania violentă contra Cehoslovaciei, Reichul nu încearcă numai să-și asigure o bază de intervenție în Republica vecină, el țintește totdeauna la unele obiective situate în afară de raporturile germano-cehe.

„El caută să-și rezerve un mijloc de presiune indirectă contra Franței, în timp ce desfășoară o vie propagandă în Anglia pentru ca această țară să renunțe la orice velleitate de a garanta starea de fapt a Statelor dunărene.

„Pe de altă parte Germania nu poate privi cu ochi favorabili diversiunea prin care Italia încearcă să compenseze pierderea influenței ei pe țărmurile Dunării, îndemnând Statele succesoare de a se înțelege între ele.

„D-l Hitler evită să se împotrivescă în mod fățiș contra acțiunii Italiei, de oarece colaborarea cu această țară îi este necesară în afacerea Spaniei și în chestiunea coloniilor. Dar menținând asupra Cehoslovaciei amenințarea unei intervenții, el crede că va intimida guvernele dela Budapesta, dela Belgrad și dela București, reținându-le în pragul unei înțelegeri dunărene, a cărei axă ar fi Praga. Dar rezistența acestora se organizează. În definitiv, Europa Orientală nu oferă ca Spania sau Extremul-Orient, o partidă al cărei rezultat este cunoscut cu anticipație. Se mai poate încă manevra, dar nu este timp de pierdut“.

Presa elvețiană.

Presa elvețiană relatează cu îngrijorare chestiunea raporturilor germano-ceshlovice.

BASLER NACHRICHTEN, din 20 Octombrie, scrie:

„Din cauze politice Berlinul se arată inimos numai când e vorba de Germanii-sudeți sau de națiștii din Austria, cu toate că față de modul cum sunt tratați Germanii în Tirolul de Sud și cei din Polonia, situația în Boemia ar putea fi numită chiar un paradis minoritar.

„Dar cancelarul Germaniei e foarte activ în direcția Sud-Est a voinței sale politice. Sub influența binefăcătoare a armatei, d-l Hitler, a refuzat d-lui Mussolini alianța militară, și de aceea el n'a obținut „carte blanche“, față de Austria. Prin aceasta se explică de ce d-l Hitler vrea să apuce problema preferată a Sud-Estului de ciucurii cehoslovaci“.

DISCURSUL D-LUI MUSSOLINI

Presa italiană.

3. Acceptarea revendicărilor coloniale germane care corespund stării de fapt create de alte mari Puteri, nevoilor evidente ale unei mari acțiuni producătoare și însăși necesităților echilibrului forțelor europene.

4. În sfârșit, respectarea Italiei fasciste și a intangibilității imperiului său, care trebuie să fie de acum înainte acceptat ca un regim pe care l-a știut crea printre realitățile istorice existente“.

Ziarul adaugă că este sigur că vor fi purtate polemici împotriva acestui curajos strigăt de dreptate, dar că ele vor fi depășite de mersul fatal al evenimentelor.

Răspunzând surprinderii manifestată între alte ziare de DAILY TELEGRAPH, MORNING POST și de TIMES, față de cererea de colonii pentru Germania, formulată de d-l Mussolini, în marele său discurs, GIORNALE D'ITALIA, din 29 Octombrie, scrie în articolul său de fond că cererea decurge din principiile de justiție internațională și de pace realistă, care constituie

substanța însăși a politicii externe a d-lui Mussolini, de 15 ani.

„Nu este prima dată când Ducele intervine fățiș în apărarea drepturilor oneste ale națiunilor învinse, și în special în apărarea drepturilor Germaniei“.

Ziarul amintește în această privință apelul lansat de Duce de a se trage cu buretele asupra tragiceii contabilități a războiului atât în ce privește datoriile interaliate cât și în ce privește reparațiile germane. „In același timp, Ducele a arătat că este hotărât solidar cu Germania, chiar Germania dinainte de instaurarea regimului național-socialist, pentru revizuirea clauzelor militare ale tratatului dela Versailles.

„Astăzi este cu totul natural și logic, mai ales, după cucerirea Etiopiei, ca Italia lui Mussolini să intervină pe terenul colonial, pentru a se recunoaște drepturile unei mari națiuni productive. Chiar și pentru motive în legătură cu echilibrul moral și material, pentru motive de justiție internațională, care constituie însăși baza oricărui edificiu solid al păcii europene, trebuie ca lumea să nu se închidă în egoismul ei, ei să înțeleagă într'un spirit generos și să sprijine realizarea trebuințelor altuia, înainte ca aceste trebuințe să ducă prin evoluția lor fatală la turburarea ordinii.

D-l Mussolini a vorbit ca un mare european, în numele justiției, condiție vitală pentru pace“.

Presa engleză.

Discursul rostit de d. Mussolini și în deosebi cererea sa de a se înapoia Germaniei coloniile, a stârnit un viu interes în presa engleză.

Ziarele din 23 Octomvrie examinează discursul, ocupându-se de toate aspectele lui internaționale. Astfel:

DAILY TELEGRAPH AND MORNING POST scrie: „Cele două dictaturi au căzut de acord să-și dea sprijin mutual. Germania trebuie să sprijine moral campania italiană „antibolșevică“ în Spania și Italia trebuie să sprijine Germania în revendicările sale coloniale. Ceva mai mult, d. Mussolini trebuie să renunțe de a participa la extinderea „zonei de influență“ germană în Balcani și în baziul dunărean. La Berlin i s'a făcut cunoscut că trebuie să privească spre cealaltă parte a Mediteranei, dacă vrea să vadă sporită zona propriilor sale interese. La Londra domnește impresia precisă că scopul adevărat pe care și-l propune partidul național-socialist, este de a dobândi importante poziții strategice pe coasta africană“.

DAILY HERALD declară în editorial că d. Mussolini oferă lumii o „pace Musoliniană“, după cum nici abisinenilor nu le-a oferit o altfel de pace.

Acuză guvernul englez că politica acestuia permite ca d. Mussolini să reprezinte o primejdie tot mai mare pentru Anglia, ca și pentru pacea mondială.

MANCHESTER GUARDIAN, comentând în articolul de fond de azi discursul rostit ieri de d. Mussolini, scrie între altele:

„De sigur că discursul a însemnat o grea lovitură dată încrederii pe care o avea d. Neville Chamberlain în d. Mussolini. În timp ce emisarul său pretinde că face concesii la Londra, Ducele repetă că este hotărât să elimine bolșevismul din Europa, și pentru început, din Spania. O atitudine de acest fel este oare compatibilă cu oferta de a retrage soldații italieni de pe teritoriul spaniol? După cum a spus ieri d. Lloyd George, d. Mussolini este un om foarte ambițios. El singur este în stare să învingă, prin mijlocul neintervenției, să câștige încrederea altora, înșelându-i, și să numere printre

amicii săi „oile behăitoare ale pretinselor mari democrații“, pe care totdeauna îi place să le ridiculizeze“.

NEWS CHRONICLE, cu aceeași dată, crede că, față de cererea exprimată de d. Mussolini, de a-i se da Germaniei coloniile, o discuție în acest sens ar fi binevenită, dacă vreo concesie în această privință ar face parte dintr'un aranjament general, care ar cuprinde și înapoierea Germaniei în Liga Națiunilor.

DAILY MAIL, publică o corespondență din Roma, în care redă părțile principale din discursul d-lui Mussolini, arătând că d-sa a afirmat că pacea este scopul regimului fascist.

Presa franceză.

Discursul pronunțat de d. Mussolini formează obiectul comentariilor presei pariziene din 29 Octomvrie.

ECHO DE PARIS scrie: „Acum când d. Mussolini a încasat prețul coloniilor germane anexate Imperiilor francez și britanic, d-sa ne somează să le restituim. Bizar procedem. În ceea ce ne privește, dacă lăsăm Germania să-și sporească resursele sale de materii prime, fără a-i cere să dea dovezi și garanții sigure cu privire la voința sa de a se menține pacea, nu contribuim noi oare la sporirea forței militare îndreptată de pe acum contra noastră? În greaua perioadă prin care trecem, pacea este poate amenințată din cauza crizei economice și financiare a celor două țări totalitare. Putem noi oare să atenuăm această criză altfel decât în perfectă cunoștință de cauză?“.

L'EPOQUE declară: „Dacă d-l Mussolini împinge acum Germania să-și îndrepte privirile sale spre Africa, d-sa o face spre a o îndepărta din regiunea danubiană. Credem totuși că Ducele, a doua zi după cucerirea Etiopiei, a declarat că țara sa trece în rândul țărilor satisfăcute, adică printre acele puteri care „nu mai susțin dorințele de revanșă ale puterilor învinse“. Este drept că multă apă s'a scurs pe sub podurile Tibrului și Sprei. După ce am lăsat, în mod imprudent, să fie desființate clauzele financiare și militare ale tratatului dela Versailles, ajungem acum la clauzele teritoriale. Ele sunt însă cele mai greu de reglementat pe cale pacifică“.

LE POPULAIRE constată: „Trebuie să mărturisim că dacă câteva mii de kilometri pătrați din Africa ar putea să facă din Africa o națiune pacifică, noi am fi printre cei mai mari partizani ai retrocedării coloniilor celui de al treilea Reich. Dar suntem convinși, dimpotrivă, că, revendicarea coloniilor de către Germania nu este altceva decât o etapă a „voinței spre putere“, a celui de al treilea Reich, a luptei sale pentru cucerirea „spațiului“, o etapă care vine după acelea deja realizate, și care pregătește etapele viitoare. D-l Mussolini, care a vorbit și în numele d-lui Hitler, a adresat, sub forma unor „condițiuni de pace“, un ultimatum Europei întregi“.

LE TEMPS, în editorialul din 30 Octomvrie, scrie: „Reclamând pentru Germania locul pe care îl ocupa sub soarele african, d-l Mussolini a pus lămurit problema retrocedării Reichului a fostelor sale colonii.

„Faptul că Ducele a găsit cu cale să facă această manifestare caracteristică în momentul chiar când toate cancelariile încearcă să creeze condiții morale favorabile, în vederea unor negocieri de ansamblu pe planul european și în special în vederea unei înțelegeri italo-britanică, a surprins opinia publică engleză, căci problema colonială germană se pune în primul rând între

Berlin și Londra, iar nimeni nu ignorează viile reacțiuni pe care cererile Reichului, în această direcție stărnesc totdeauna, într-o bună parte a opiniei publice. Ori, această inițiativă a Ducelui nu va fi de natură a ușura convorbirile între Berlin și Londra, nici mai ales negocierile începute între Londra și Roma“.

JOURNAL DES DEBATS, sub semnătura d-lui René Bernus, scrie în această chestiune:

„Revendicările coloniale germane nu sunt o nouitate. Ceea ce este nou, este modul cum d-l Mussolini, purtător de cuvânt al Reichului, formulează aceste revendicări, în condiții care lasă să se prevadă că o mare partidă diplomatică se profilează la orizont. Pentru a-i face față, acordul între Franța și Anglia, este indispensabil.

„Campania diplomatică care se anunță, nu ar primejdui interesele Franței, în colonii în deosebi, dacă ele ar fi apărate de cei în paza cărora au fost încredințate“.

Comentând sprijinul dat de Italia revendicărilor coloniale ale Germaniei, L'INTRANSIGEANT, din 2 Noiembrie, scrie:

„Este ciudat că guvernul, care ține mai mult decât ori care altul la suveranitatea sa și care nu înțelege ca cineva să se amestece în treburile sale, ia astăzi atât de lămurit partea unei revendicări care nu-l interesează direct.

„Această anomalie anunță desigur o ofensivă combinată a Germaniei și Italiei împotriva Franței și Marelui Britanii. Planul este de altfel lesne de înțeles. Dacă Germania obține teritorii în Africa, ea va duce acolo o politică comună cu Italia și vom vedea dezvoltându-se o influență germano-italiană, potrivnică influenței franceze. Mai curând sau mai târziu vom fi atacați pe la spate și se va încerca aruncarea noastră în mare. Este deci vorba de o adevărată conspirație împotriva imperiului nostru din Africa. Niciodată n'am avut nevoie de mai multă prudență, vedere clară și fermitate“.

Presă germană.

Comentând discursul Ducelui, NACHT AUSGABE din 28 Octombrie, subliniază marea sa importanță politică și adaugă:

„Reafirmând, în mod solemn, în fața întregii lumi, dreptul Germaniei de a avea din nou locul său sub soarele Africii, Ducele continuă lupta pe care o duce de mai multă vreme, primul dintre toți oamenii de Stat străini, în favoarea Germaniei. Căldurosul apel al Ducelui la bunul simț și afirmarea limpede făcută de el, a necesității unei adevărate redresări a Europei și a lumii, sunt salutate de întregul popor german, cu sinceră și adâncă recunoștință“.

Toate celelalte ziare consacără coloane întregi comemorării marșului asupra Romei, afirmând că sărbătorirea de anul acesta a luat aspectul unei puternice exaltări a amicitiei italo-germane, prin participarea unei delegații național-socialiste. Aceleași ziare subliniază că nu se poate încheia o pace adevărată și durabilă fără înlăturarea celor trei condiții formulate de Duce: eliminarea bolșevismului din Europa, revizuirea clauzelor coloniale și a celor dela Versailles și respectarea Italiei imperiale.

Comentând discursul d-lui Mussolini, DEUTSCHE DIPLOMATISCH-POLITISCHE KORRESPONDENZ din 29 Octombrie, scrie între altele:

„Cuvintele d-lui Mussolini, însuflețite de o certitudine și o liniște extraordinară, capătă o importanță spe-

cială din cauza turburărilor și insecurității prin care trece o mare parte din lume. Ele dovedesc că politica italiană, care se armonizează cu concepția germană, nu dorește altceva decât consolidarea păcii. Faptul că nu se ascund lucrurile care sunt necesare pentru stabilirea și salvgardarea acestei păci, este un merit cu atât mai mare cu cât aceste necesități coincid în adevăr pe deplin cu ideile de securitate, justiție și morală“.

Comentând ecoul făcut în presa franceză de ultimul discurs al d-lui Mussolini și în special de pasajul din acest discurs în care se vorbește de revendicările coloniale ale Germaniei, DEUTSCHE DIPLOMATISCH-POLITISCHE KORRESPONDENZ din 1 Noiembrie scrie:

„Se protestează cu o aroganță într'adevăr injuriosă în Franța împotriva avertismentelor justificate date de d-l Mussolini.

„Nu există în Europa popor care să nu vrea o înțelegere cu celelalte popoare. Franța n'are în adevăr nicio nevoie să se teamă că în această privință anumite State ar face excepție față de ea.

„Această dorință sinceră de a stabili raporturi satisfăcătoare și trainice cu Franța, este împărtășită la Berlin ca și la Roma. Dar această dorință a fost prea adesea ori dezamăgită de lipsa de înțelegere a celor care dețin primele roluri la Paris“.

Presă austriacă.

Discursul d-lui Mussolini a avut un mare răsunet în presa vieneză din 29 Octombrie.

NEUES WIENER TAGEBLATT scrie:

„S'a creat un adevărat haos în bazinul dunărean. De mult timp marile puteri și-au dat seama de acest haos și țările dunărene, care au făcut războiul alături de marile puteri, resimt zilnic din ce în ce mai mult caracterul intolerabil al unei situații ce le scoboară, mai mult sau mai puțin, în rândul unor piese în jocul de șah al marilor puteri. De aceea se poate pune întrebarea dacă n'a sosit momentul de a se supune unei conferințe internaționale ansamblul ce turbură liniștea mondială“.

Ziarul semi-oficios REICHPOST, este de părere că a venit momentul ca să se treacă la o perioadă de înțelegere și reglementare, care să înlocuiască conflictul unor exigențe particulare. Ziarul adaugă apoi:

„Făcându-se apostolul acestei idei, Ducele nu face altceva decât să proclame față de toată lumea“.

Presă maghiară.

Presă ungară din 29 Octombrie, înregistrează cu titluri mari faptul că d-l Mussolini a pretins în discursul său de ieri revizuirea unor clauze „ridicole și absurde“ din tratatele de pace.

UJ MAGYAROK, în articolul său de fond, subliniază că d-l Mussolini n'a părăsit „pe cei asupriți și exploatați“, nici după ce poporul italian și-a văzut împlinite visurile naționale.

KISS UJSAG, comentează faptul „regretabil“ că d-l Mussolini s'a ocupat într'un pasaj separat de chestiunea coloniilor germane, dar că n'a accentuat în mod mai explicit „nedreptățile tratatului dela Trianon“, care trebuiesc „reparate“.

„N'avem niciun motiv să credem, adaugă ziarul, că d-l Mussolini a cedat câtuși de puțin din energia sa credință a revizuirii“.

DECLARAȚIILE D-LUI EDEN

Presă italiană.

Publicația INFORMAZIONE DIPLOMATICA, în numărul din 2 Noembrie, cuprinde o notă care constituie un răspuns al Italiei la afirmațiile făcute de d-l Eden în discursul ținut în Camera Comunelor. Dat fiind că articolele din INFORMAZIONE DIPLOMATICA au un caracter oficial, fiind atribuite de unii chiar d-lui Mussolini, nota în chestiune capătă un interes deosebit.

Iată cuprinsul acestei note:

„In cercurile responsabile din Roma se atribuie o importanță deosebită cuvintelor rostite de d-l Eden în Camera Comunelor, cu privire la „o putere care, ca rezultat al marelui războiu, a câștigat teritorii considerabile în Europa și a primit de asemeni recompense în Africa, din partea țărilor care au fost aliatele sale în timpul marelui războiu — și care se face acum campioana restituirii coloniilor Germaniei“.

„Această putere, pe care d-l Eden nu o numește, este Italia.

„După părerea ministrului britanic, Italia are la pasivul ei o împătrită vină: că a luptat alături de aliați în marele războiu, că a realizat victoria comună, după afirmațiile făcute chiar de foștii inamici, că și-a desăvârșit unitatea națională și a cucerit un imperiu în Africa numai prin mijloacele sale și numai prin sângele său, că a spus, în sfârșit, un cuvânt de justiție pentru poporul german.

„In ce privește Africa, în cercurile responsabile din Roma, se observă că ceea ce a obținut Italia, în timp ce Anglia și Franța își împărțeau imensul imperiu colonial german, au fost doar compensațiuni derizorii.

„Putem preciza: Din partea Mării Britanii, 91.000 km patrați de teritorii, având o valoare nesigură, în Djouba; din partea Franței, 114.000 km patrați de adevărate nisipuri, pentru care au fost cedate în întregime drepturile italiene asupra Tunisiei, considerabilă compensație pe care guvernul francez a voit până în ultimul moment să o târnuască.

„Toate acestea, după solemnele angajamente coloniale, pe care Franța și Anglia le asumaseră față de Italia prin pactul dela Londra, atunci când era vorba să se asigure de intervenția noastră în războiu.

„Rămâne, în sfârșit, Etiopia. Pe aceasta, Italia a cucerit-o prin sine însăși. Contra tuturor și în primul rând contra aliaților din trecut.

„Ultimul care poate vorbi în această chestiune este tocmai Foreign Office-ul, în arhivele cărui d-l Eden va găsi o foarte vastă documentare asupra acțiunii desfășurate de d-sa și de guvernul britanic, pentru a opri marșul Italiei fasciste.

„Argumentele aduse de d-l Eden nu au, prin urmare, nicio valoare.

„Italia își poate exprima liber și dezinteresat părerile asupra justelor aspirațiuni coloniale ale Reichului, tocmai pentru că Italia nu a răpit nimic Germaniei“.

Afirmațiile d-lui Eden, că Italia nu ar avea calitatea de a lua apărarea revendicărilor coloniale germane, sunt comentate de ziarul MESSAGGERO cu aceeași dată.

„Ministrul britanic al afacerilor străine, scrie ziarul, nu are dreptate nici din punct de vedere general, nici din punct de vedere special.

„Din punct de vedere general, orice guvern are dreptul de a ridica asemenea probleme și de a propune soluțiuni. Insuși pactul Societății Națiunilor prevede acest drept“.

In ceea ce privește beneficiul pe care Italia l-ar fi tras din împărțirea coloniilor, ziarul arată că ele au fost foarte mici față de ceea ce au obținut Franța și Anglia. „O comparație între cele dobândite de Anglia și Franța de o parte și Italia de alta, este un adevărat non-sens“, încheie ziarul.

Presă germană.

Ziarele din 2 Noembrie examinează cu multă atenție declarațiile făcute de către d-l Eden în Camera Comunelor.

VOELKISCHER BEOBACHTER scrie: „Ministrul de externe al Angliei n'a spus nimic nou cu privire la problema colonială. Cuvintele sale dovedesc că d-sa nu vrea să spună nimic în legătură cu problema revendicărilor coloniale germane, problemă care nu poate fi înălțurată printr'un simplu gest făcut cu mâna“.

BERLINER BOERSENZEITUNG declară: „D-l Eden refuză să recunoască Italiei dreptul de a interveni în problema colonială. Trebuie de asemeni să relevăm încercarea d-lui Eden de a face să se creadă că Italia a fost una dintre țările care au profitat cât mai mult de pe urma tratatului dela Versailles și de a face astfel din ea unul dintre cei mai puternici apărători ai acestui tratat. Roma va ști să răspundă așa cum trebuie la această aluzie. In aceea ce ne privește, noi putem să ne mulțumim să constatăm că prin astfel de mijloace simple nu se va ajunge, cu siguranță, la despărțirea a două țări amice“.

BERLINER TAGEBLATT constată: D-l Eden are tendința de a voi să conducă în mod autocratic Continentul European, încercând să astupe gura d-lui Mussolini. Nu s'ar putea spune însă că d-sa posedă calitățile necesare pentru a reuși. Un astfel de plan trebuie să fie conceput de un spirit într'adevăr clar, pentru a putea fi efectiv“.

BERLINER LOKAL-ANZEIGER arată că d-l Eden ar trebui să aibă, odată cel puțin, curajul de a declara în fața Camerei Comunelor, care ar fi opinia reală cu privire la revendicările coloniale germane, în sânul guvernului englez. Dacă această opinie ar fi negativă, Germania ar ști la ce să se aștepte. Pe de altă parte, dacă s'ar recunoaște justificarea revendicărilor coloniale germane, s'ar putea evita multe discuții inutile.

Ocupându-se de pasagiul din discursul d-lui Eden, în care ministrul de afaceri străine al Mării Britanii a spus că unul din efectele conferinței dela Nyon a fost de a face să sosească în porturile Spaniei guvernamentale mari cantități de material de războiu, DEUTSCHE DIPLOMATISCH - POLITISCHE KORRESPONDENZ arată că faptul acesta pune în lumină izvoarele de greșeli săvârșite în aplicarea practică a politicii de neinterventie.

„Dacă, în adevăr, adaogă publicația oficială germană, se acorda părților în luptă din Spania, astfel cum o cer de multă vreme Germania și Italia, calitatea

de beligeranți, aceasta ar fi îngăduit să se împiedece contrabanda de războiu dincolo de zona de trei mile a apelor teritoriale sau cel puțin să o facă foarte primejdioasă.

„Uniunea Sovietelor se opune la recunoașterea dreptului de beligeranță numai pentru motivul acesta. „Săptămâna sovietică“, a cărei sărbătorire începe acum în

Spania, arată din plin strânsa unire dintre Rusia Sovietelor și colonia sa din Peninsula Iberică.

„Este clar că această stare de lucruri nu este compatibilă cu noțiunea de independență a Spaniei. Comitetul de neintervenție nu s'ar putea sustrage dela îndatorirea de a combate, prin măsuri potrivite luate în timp util, primejdiile existente“.

CHESTIUNEA NEINTERVENȚIEI ÎN SPANIA

Presa engleză.

Ziarele engleze din 21 Octombrie comentează atitudinea luată de Italia în ședința comitetului de neintervenție.

TIMES, scrie:

„Discursul contelui Grandi, constituie un pas în direcția unui acord rezonabil și definitiv, în vederea izolării conflictului spaniol. Efectul său imediat va fi a atenua neliniștea creată prin ceea ce apărea ca o primejdie imediată a prăbușirii politicii de neintervenție. El constituie deci o contribuție însemnată la împăciuirea generală“.

După ce analizează planul guvernului din Roma, ziarul încheie astfel:

„Bine înțeles, trebuie să presupunem că până la primirea raportului comisiei nu se vor trimite arme și muniții celor două tabere din Spania, căci aceasta ar constitui o derâdere a evenimentelor de ieri. Trebuie să sperăm că raportul va fi examinat în același spirit politic și cu aceeași dorință de a se ajunge la un acord, de care a dat dovadă declarația contelui Grandi“.

DAILY MAIL scrie:

„Gestul italian va fi bine primit de lumea întreagă. El limpește atmosfera și sporește speranțele unei soluțiuni într'un conflict, care părea fără ieșire“.

NEWS CHRONICLE scrie:

„Sugestia italiană poate să nu însemne nimic sau să reprezinte mult, după spiritul în care Italia este gata să coopere. Atitudinea Italiei în trecut lasă să se presupună că noua comisiune va fi un izvor de amănări. Guvernul britanic trebuie să primească propunerea, dar trebuie să o facă cu circumspecție și să declare limpede că frontiera franceză va putea fi deschisă, dacă nu se înregistrează niciun progres“.

Ziarul încheie, cerând ca în fruntea comisiei de recensare a voluntarilor să fie pus un om cu o competență militară desăvârșită și care să nu se lase îndepărtat dela sarcina sa.

DAILY HERALD se întreabă care sunt cauzele schimbării atitudinii Duceului.

„Caută el să împiedece redeschiderea frontierei pirieneilor? Oricare ar fi motivul, nimeni nu va lăsa să treacă un prilej care poate asigura eventual retragerea trupelor italiene“, încheie ziarul laburist.

Presa engleză din 22 Octombrie este de părere că destinderea constatată în atmosfera internațională, în urma schimbării de atitudine a Italiei și Germaniei, a făcut să dispară, după însăși expresia d-lui Chamberlain, fondul însuși al discuției.

Ziarele afirmă că declarațiile primului-ministru și ale d-lui Eden sunt un nou pas pe calca care duce Marea Britanică la abandonarea principiilor de cooperare internațională în cadrul Societății Națiunilor.

TIMES scrie în această privință:

„De sigur, d-nii Chamberlain și Eden cred în principiile care stau la baza Societății Națiunilor. Dar unul din pasagiile importante ale discursului d-lui Chamberlain este acela în care primul-ministru arată că Societatea Națiunilor, în construcția ei actuală, nu reprezintă o garanție reală contra unei agresiuni și că sforțările de pace în actualele condițiuni cer descoperirea unor mijloace practice pentru a restabili securitatea. Iată concluzia bunului-simț, după o dezbateră în afara realităților“.

DAILY MAIL subliniază:

„Primul-ministru a licuit cu drept cuvânt pe acei teoreticieni care socotesc că securitatea colectivă și Societatea Națiunilor pot să fie leacuri pentru orice boală“.

DAILY HERALD scrie:

„Dacă cele spuse ieri de d-nii Chamberlain și Eden, reprezintă punctul de vedere al guvernului, atunci acesta s'a îndepărtat în chip dureros de principiile securității colective și dela opoziția activă contra agresorului. In ce-l privește pe d-l Eden, cuvântarea sa de ieri, departe de a-i aduce vreun folos, va întuneca reputația pe care și a câștigat-o pe vremuri ca susținător al Ligii și al unei civilizații internaționale bazate pe dreptate. Cuvântarea sa a fost cuvântarea unui om care nu se gândește decât la interesele britanice și care a încetat să mai considere drept interese britanice apărarea tratatelor, menținerea legii internaționale și rezistența contra agresorului“.

DAILY TELEGRAPH, scoate în evidență succesul d-lui Eden în expunerea politicii externe a Angliei, odăugând:

„Contribuția Italiei și a Germaniei este bine venită, deoarece justifică politica înțeleaptă de neintervenție dusă de guvernul britanic și care are sprijinul majorității poporului englez, care nu vrea ca guvernul să ia partea cuiva în chestiunea spaniolă“.

TIMES din 23 Octombrie declară că toți delegații din comitetul de neintervenție și-au dat seama, după ședința de ieri a comitetului, că este absolut necesar să se restabilească și să se sporească supravegherea și controlul în Spania, mai înainte de a se proceda la retragerea voluntarilor.

DAILY MAIL, cu aceeași dată, scrie că optimismul de care s'a dat dovadă până acum a dispărut, dar că se

crede că situația nu este chiar disperată. O mare parte dintre dificultăți nu sunt decât chestiuni de procedură, care ar putea să fie înlăturate cu bunăvoință.

NEWS CHRONICLE, pretinde că Italia a torpilat propriul său plan cu privire la retragerea voluntarilor străini din Spania și că Luni, comitetul de neintervenție își va relua lucrările în mijlocul unei atmosfere de incertitudine.

DAILY HERALD își arată nemulțumirea față de rezultatele pe care le-a îndeplinit comitetul de neintervenție.

În ziarele din 25 și 26 Octombrie, redactorii diplomației respective socotesc în general că actualmente comitetul de neintervenție nu mai este un organism care s'ar sili să învingă într'un spirit de colaborare dificultățile întâmpinate de politica de neintervenție, ci este o arenă în care reprezentanții a trei puteri, dacă nu ai mai mulțora, duc între ei un adevărat războiu tactic.

DAILY EXPRESS exprimă opinia că deși comitetul de neintervenție poate să dispară, nu este nicio primăjdie de războiu, de oarece d-l Mussolini — care-i socotit ca centrul primăjdiei — nu se gândește la un astfel de lucru cu toată atitudinea provocatoare pe care o menține. Ziarul dă ca explicație faptul că guvernul italian nu dorește războiu, fiind convins că nu va fi învingător.

TIMES se face ecoul zvonurilor după care reprezentantul sovietelor s'ar retrage din comitet și comentează astfel aceste zvonuri:

„Posibilitatea de a continua lucrările în sânul comitetului fără concursul Rusiei era implicit cuprinsă în întrebarea pe care d-l Eden a pus-o vineri d-lui Maiski. Dar la această sugestie se opune insistența italo-germană asupra chestiunii unanimității în luarea hotărârilor“.

DAILY HERALD prevede că ideea retragerii simbolice a voluntarilor va fi părăsită chiar în cursul reuniunii de azi.

MANCHESTER GUARDIAN scrie:

„Amenințarea cu retragerea din comitetul de neintervenție ar fi partea cea mai bună pe care ar putea s'o joace Sovietele în momentul de față. Nu este acum momentul să se examineze dacă refuzul Sovietelor de a mai contribui la lucrările comitetului ar însemna de fapt retragerea din acest comitet“.

YORKSHIRE POST spune:

„In cercuirile bine informate se crede că nu este probabilă o completă nereușită a lucrărilor. Până acum nu se știe dacă guvernul sovietic este gata să renunțe, cel puțin în parte, la atitudinea sa. S'a indicat astăzi, neoficial însă, că Uniunea Sovietelor va anunța că nu înțelege să mai contribuie la cheltuielile necesitate de activitatea comitetului de neintervenție. Dacă aceasta înseamnă retragere din comitet, nu se poate ști însă“.

Comentând ședința de ieri a subcomitetului de neintervenție, TIMES din 27 Octombrie subliniază „dovezile de bunăvoință ale Italiei“ și regretă „discursul violent și atitudinea mai combativă decât folositoare a ambasadorului Sovietelor“.

Ziarul se felicita pentru rezultatele obținute, grație acordului de neintervenție, scriind:

„Cu toate violările serioase și publice, care de altfel nu sunt faptul unui singur grup de puteri, comitetul

de neintervenție continuă a juca un rol foarte folositor. S'a spus, cu cinisii, dar cu bun simț, că dacă europenii trebuie să se bată, e mai bine să o facă în Spania, decât în afară de peninsulă. Chiar dacă comitetul de neintervenție continuă a se asemana cu „un dig care lasă să treacă apa“, nu trebuie să se uite că și un asemenea dig poate să împiedece inundările.

„O răbdătoare politică de conciliațiune nu comportă, poate; mari triumfuri diplomatice, dar ea trebuie urmată, dacă nu vrem să adâncim împărțirea Europei în două tabere ideologice“.

O ușoară destindere a situației se observă din comentariile ziarelor asupra ședințelor ulterioare a comitetului de neintervenție.

TIMES din 30 Octombrie scrie:

„Dacă încercăm să descoperim care a fost rezultatul ședinței de ieri, putem spune că a fost un progres din partea rușilor, care au trecut dela opoziție la abținere, și un regres din partea germanilor și italienilor care, dela o atitudine conciliantă în chestiunea unanimității, au revenit la o atitudine intransigentă. Mai sunt însă trei zile de gândire până la viitoarea ședință și se poate spera că se va găsi o soluție până atunci“.

DAILY TELEGRAPH AND MORNING POST este de asemeni, de părere că s'a înregistrat un ușor progres din partea Rusiei.

NEWS CHRONICLE scrie:

„Niciodată politica de neintervenție nu a fost într'o stare de confuzie mai mare decât după ședința de ieri, iar impasul este desăvârșit. Schimbarea atitudinii d-lui Maisky care a făgăduit să se abțină, ar putea fi considerată ca un progres, dar von Ribbentrop a declarat că nu vede deosebirea între opoziție și abținere. Este un nou pretext pentru a prelungi desbaterile“.

DAILY HERALD erede că italienii și germanii nu doresc sincer un acord, lucru pe care l-au dovedit și ieri și-l vor mai dovedi și în viitor.

Presă franceză.

Presă franceză din 21 Octombrie comentează, cu un deosebit interes, rezultatele obținute în ședința comitetului de neintervenție.

PETIT PARISIEN, sub semnătura d-lui Bourgués, scrie:

„Dacă adevărat de principiu a Italiei și Germaniei la planul franco-britanic va fi însoțită de un larg spirit de împăciuire, atunci când vor fi examinate chestiunile de ordin practic, sunt șanse că destinderea operată ieri să aibă urmări rodnice“.

LE MATIN scrie: „Bunul simț triumfă și buna cuviință apare“.

LE JOURNAL scrie: „Seria de acceptări italiene îngăduie să se tragă concluzii favorabile pentru viitor. Ceea ce ne interesează în cel mai înalt grad, este ca ocuparea Balearelor prin forțe nespainole — dacă asemenea ocupare există — să înceteze de îndată și ca orice fortificație militară și orice baze navale, submarine sau aeriene în Baleare să nu fie tolerate, iar ca noi să obținem, asupra acestei chestiuni, din partea celor doi beligeranți spanioli, asigurările cele mai clare, și la nevoie un gaj din cele mai serioase. În aceasta constă singurul interes francez în afacerile spaniole“.

L'OEUVRE scrie: „După informațiile noastre din izvor sigur, unul din motivele care a determinat pe Duce să încerce, înainte de orice, să câștige timp, este că fratele generalului Franco, Nicolas Franco, se află actualmente în Italia, unde s'a dus să solicite trimeterea în Spania a 100.000 oameni și a 100 avioane, în vederea ofensivei împotriva Madridului, care va fi deslănțuită înainte de sfârșitul anului. Este nevoie de timp pentru a pune la punct această mare ofensivă“.

LE POPULAIRE scrie: „La Londra se caută motivele care au putut să determine schimbarea de atitudine a Italiei. Presiunea Germaniei, doritoare să evite ruptura? Sentimentul precis la Roma că intransigența ei întărește înțelegerea franco-britanică? Sau, pur și simplu dorința de a câștiga timp pentru a aștepta căderea inevitabilă a Asturiilor și dezvoltarea operațiilor militare pe fronturile Madridului și Aragonului“.

L'ACTION FRANÇAISE scrie: „Rusia Sovietică rămâne singurul Stat care respinge atât planul britanic din 15 Iulie, cât și propunerile franceze din 16 Octombrie“.

L'HUMANITÉ este de părere că, după acceptarea punctului de vedere italian, chestiunea dreptului de belligerant va veni în primul plan.

Agenția tuturor ziarelor pariziene din 23 Octombrie se îndreaptă, în special, asupra lucrărilor comitetului de neintervenție dela Londra.

PETIT PARISIEN scrie: „Impresia ce se desprinde din lunga și adesea oțioasă discuție de ieri a comitetului dela Londra, este că interpretările restrictive pe care delegatul Italiei le-a dat asupra declarațiilor sale de miercuri, cum și insistența cu care delegatul Sovietelor refuză să dea adeziunea sa, de principiu, la propunerile în discuție, au redeseptat, în mare parte, aprehensiunile înregistrate după ședința de marțea trecută a comitetului“.

L'EPOQUE declară: „Cu cât mai repede va învinge generalul Franco, cu atât mai de grabă vor fi obligați italo-germanii să evacueze Spania și tot atât de repede spaniolii vor fi determinați să se întoarcă spre țările anglo-saxone, în special, capabile să le dea credite pentru a repara ruinile războiului. Ceasul războinicilor a sunat. Se apropie ceasul bancherilor“.

LE JOUR constată: „La Londra domnește acum o mare liniște. Se ia act de succesul naționaliștilor spanioli. Se știe foarte bine că într'un viitor apropiat generalul Franco își va trimite la Londra oamenii săi de încredere, pentru a ști cum poate să fie făcută reorganizarea economică a Spaniei, pe baze serioase“.

L'HUMANITÉ afirmă: „Se încearcă să ni se prezinte manevrele de temporizare ale Italiei și Germaniei, în fața comitetului dela Londra, drept un succes. Aproape că le sunt recunoscători de a fi dat astfel ocazia celor dela Londra de a fi slabi, având totdeauna aerul de mari voinici. Se procedează astfel ca și cum lașitatea ar fi ferit vreodată națiunile dela dezastre mai mari. Roma și Berlinul lucrează așa cum pot și le permit cei care știu că la cuvintele lor nu se vor opune decât cuvinte și iar cuvinte“.

Ziarele franceze din 24 Octombrie comentează din nou problema neintervenției în Spania și atitudinea diferitelor puteri.

ECHO DE PARIS, sub semnătura lui Pertinax, scrie:

„Ce vor Italia și Germania? Să nimicească sistemul de control. Să-l lase să continue în aparență, cu condiția ca ele să poată folosi procedee dilatorii, fără a se jena? Sau sunt dispuse a ajunge la un compromis? Pentru a răspunde la aceste întrebări ar trebui să știm ce a vorbit alaltăieri d-nii Mussolini și von Ribbentrop. Este de temut că, deși nu au aceleași scopuri în Spania și Mediterana — Germania se gândește, în primul rând, la Europa Centrală, iar Italia la Africa de Nord — cele două State să lucreze totuși, într'un strâns acord, spre a încerca tot ceea ce poate zdrobina în sudul Europei puterea franceză și britanică“.

LE FIGARO publică următoarele, dela corespondentul său din Roma:

„Pare probabil că luarea Gijonului a deschis noi perspective diplomației italiene. Dacă admitem că scopul de căpetenie urmărit de conducătorii fasciști este, înainte de toate, victoria generalului Franco, se înțelege că guvernul din Roma nu are decât un interes mediocru să menajeze aparențele. Chestiunea menținerii sau rechemării voluntarilor devin secundară față de eventualitatea unui apropiat triumf al generalului Franco. Dacă până într'o lună o ofensivă naționalistă ar euceri Madridul, cu sprijinul legionarilor italieni și al specialiștilor germani, discuțiile în comitetul de neintervenție vor apare perimate și derizorii“.

L'OEUVRE scrie:

„Se pare că jocul savant combinat al Germaniei și Italiei renaște la fiecare ședință și că Ducele — credincios sfatului Fuehrerului — grație diplomației sale, nu va îngădui comitetului de neintervenție să intre în acțiune înainte de a se fi câștigat timpul necesar, cerut de generalii italieni, spre a câștiga, în Spania, o ofensivă hotărâtoare“.

LE PEUPLE scrie:

„Guvernele din Londra și Paris se măguleau că noua lor capitulare față de puterile fasciste le va permite să pună din nou în mișcare mecanismul ruginit al „neintervenției“. Intreprinderea lordului Plymouth este însă din nou blocată“.

Chestiunea retragerii voluntarilor străini din Spania continuă a face obiectul comentariilor presei franceze din 25 Octombrie.

„LE PETIT JOURNAL scrie între altele:

„Atât la Londra cât și la Paris se fac eforturi pentru ca Sovietele să fie convinse să se asocieze la propunerile franco-britanice. De fapt, d-l Maiski, ambasadorul Uniunii Sovietelor, nu a respins compromisul. El a declarat numai că Uniunea Sovietelor, ținându-se de o parte, nu va stânjeni aplicarea acordului. Italia și Germania cer însă ca deciziile să fie luate cu unanimitatea voturilor. Nu trebuie să ne așteptăm ca solidaritatea italo-germană să fie slăbită.“

„Se afirmă la Londra, după vizita d-lui von Ribbentrop la Roma, că Italia și Germania vor acționa în deplin acord, în toate chestiunile care se referă la Spania. Reichul va fi de altfel reprezentat mâine în subcomitetul de neintervenție prin d-l von Ribbentrop, care s'a întors în grabă la Berlin.“

„D-l von Ribbentrop se va întâlni la Berlin cu d-l Hitler, care a părăsit, în acest scop, localitatea Berchtesgaden“.

L'HUMANITÉ scrie:

„Comitetul de neintervenție trebuie să adopte o atitudine mai energică. Franța nu are dreptul să se lase „trasă pe sfoară“, cum era cât pe aci să i se întâmple săptămâna trecută. Ministrul afacerilor străine al Franței a spus că ar trebui să se termine echivocul. A trecut însă o lună de când au fost rostite aceste cuvinte hotărâte și echivocul mai durează încă. Dacă nu este vorba nici de acheta, nici de retragere simbolică a voluntarilor străini, la ce bun să se mai continue comedia comitetului din Londra?“.

LA RÉPUBLIQUE subliniază:

„Trebuie observat că niciuna din catastrofele anunțate, niciuna din rupturile prevestite nu s'au produs. Anglia, care conduce acțiunea, vrea pace și ea nu va lăsa să se producă vreo lovitură senzațională. Evident, negocierile vor fi grele, și mai cu seamă ele vor fi îndelungate“.

Ziarele din 26 Octomvrie exprimă indignarea opiniei publice franceze în legătură cu atacul contra a două vase franceze și se întrebă care va fi rezultatul reuniunii de azi a comitetului de neintervenție.

LE PETIT PARISIEN scrie:

„Opinia publică franceză aprobă gestul energic al guvernului, în urma atacurilor contra vaselor „Chasseur 91“ și „Oued Mellah“. Este necesar ca pirății aerului, ori cine ar fi ei, să știe că Franța știe să impună respectarea pavilionului ei“.

LE PEUPLE insistă:

„Atât în ce privește Majorca cât și Minorca, este vorba de comunicațiile franceze în Mediterana și această problemă este din nou, și în mod violent, evocată de actele de războiu ale pirăților fasciști“.

EPOQUE observă:

„Incidentele ce s'au petrecut în Mediterana, a doua zi după cucerirea Gijonului și în ajunul reuniunii comitetului din Londra, sunt deosebit de turburătoare. Minorca este în momentul de față, punctul nevralgic. S'a vorbit de o demonstrație navală franco-britanică în fața insulei Majorca, ocupată de italieni. Nu se grăbește oare momentul acestei demonstrații prin incidente ca cele provocate ieri?“.

LE JOUR afirmă:

„Reuniunea comitetului de neintervenție se începe azi, în condiții dintre cele mai funeste. Zadarnic caută Anglia și Franța să evite sau să limiteze conflictul. Cum ar putea ele să reușească când, pe de o parte, Italia și Germania sporesc revdicările lor, pe măsură ce noi ne arătăm mai concilianți, și când, pe de altă parte, Uniunea Sovietelor cere ca acordul să intervină în condiții inacceptabile“.

L'HUMANITÉ scrie:

„În interesul păcii, dorim să putem scrie astă seară: comitetul din Londra a încetat din viață, cu toate împărțirile diplomatice. D-nii Eden și Corbin au asistat la îngropare“.

În editorialul său, LE TEMPS, constată că nu se poate preciza, pentru moment, care vor fi rezultatele eforturilor ce se fac pentru a se ajunge la o soluție favorabilă în chestia voluntarilor străini din Spania. Ziarul adaugă:

„Nici diplomația franceză, nici cea britanică, n'au nimic a-i reproșa în această privință. Franța pentru a

răspunde dorinței Italiei, a primit ca această chestiune a neintervenției să fie din nou adusă în fața comitetului dela Londra și a prezentat acestui comitet propunerile cele mai moderate.

„În ceea ce privește Marea Britanie, ea n'a încetat niciun moment, eforturile sa împăciuitoare.

„Această bunăvoință există oare pretutindeni? La Soviete, ea apare cel puțin dubioasă; dar, într'o chestiune care interesează mai ales Europa Occidentală, deplinul concurs sovietic nu e indispensabil. Am văzut fluctuațiunile italiene. În ceea ce privește Germania, atitudinea ei, în toată această afacere, se dovedește destul de enigmatică.

„Cu toate aceste rezerve și atâtea incertitudini, Franța și Marea Britanie continuă, în schimb, să dovedească o evidentă bunăvoință.

„În caz chiar când ședința de mâine ar rămâne vană și politica de neintervenție ar ajunge la un impas, desigur că cele două națiuni amice își vor utiliza „libertatea lor de acțiune“, recâștigând, în singurul interes al ordinei, al echilibrului și al păcii“.

Rezultatele ședinței comitetului de neintervenție dela Londra formează obiectul principal al comentariilor presei franceze din 27 Octomvrie.

PETIT PARISIEN scrie:

„Progrese pline de făgăduinți s'au realizat ieri în comitetul de neintervenție dela Londra“.

LE MATIN constată:

„Concesiunile mutuale și atitudinea conciliantă a Italiei îngăduie să se speră într'o rezolvare satisfăcătoare a problemei spaniole“.

LE JOURNAL declară:

„Dorința formală de a menține și de a organiza neintervenția, subsistă: acum nu mai este chestiunea decât de a se cunoaște hotărârile Sovietelor, singura putere încă refractară, pentru a face pronosticuri asupra soartei păcii europene“.

ECHO DE PARIS arată că: „în general progresele de procedură nu corespund în mod necesar unui progres real. Ceea ce se poate spune, este că Statele interesate nu sunt destul de apropiate unele de altele pentru a încheia un acord care să privească într'adevăr fondul problemei, și că acestea nu voiesc să facă să dispară ficțiunea dela Londra. Ele găsesc deci că este mai ușor să facă să lăncezească chestiunile în discuție. Dar, timpul ce trece nu servește în aceeași măsură politicile aflate față în față“.

L'OEUVRE scrie:

„Italia a dat dovadă de bunăvoință, așa cum ea a fost sfătuită de d-l von Ribbentrop. Trebuie să se sublinieze că d-l Eden a dat dovadă de o mare amabilitate față de italieni. Apare vădit faptul că Anglia se apropie din ce în ce mai mult de Italia și de Spania naționalistă. Ea pare dornică să obțină, cu orice preț o soluție în războiul din Spania“.

L'HUMANITÉ scrie:

„Comitetul dela Londra a hotărât, în definitiv, că intervenția fascistă poate să continue în Spania. El a accentuat faptul că problema recunoașterii dreptului de beligeranță trebuie să prevaleze pe aceea a retragerii voluntarilor străini din Spania“.

Ziarele pariziene din 30 Octomvrie comentează pe larg lucrările comitetului de neintervenție și în special

declarațiile făcute de d-nii von Ribbertrop, reprezentantul Germaniei și Maisky reprezentantul Sovietelor.

ECHO DE PARIS scrie:

„D. von Ribbertrop a declarat că acordarea dreptului de beligeranță și restabilirea controlului sunt condițiuni esențiale și preliminare ale retragerii voluntarilor străini din Spania. Oare d-l von Ribbertrop va fi revenit, cu asentimentul Italiei, asupra concesiunii făcută de contele Grandi în ziua de 20 Octomvrie și a cărui importanță am semnalat-o? În acest caz, tot ce se câștigase în ultimul timp s'a și pierdut“.

LE PETIT PARISIEN constată:

„Ca o încheiere a lucrărilor comitetului de neintervenție se pare că se poate afirma că s'a produs un ușor progres din partea guvernului sovietic, dar și un regres în ceea ce privește atitudinea germanilor, italienilor și portughezilor, care marți luau în considerare posibilitatea de a se renunța la regula unanimității, iar ieri au insistat asupra menținerii ei. Ziua de ieri se termină deci prin amenințarea unei noi stagnări a lucrărilor“.

LE JOUR arată că d-l Maisky a încercat ieri la Londra o ultimă manevră pentru a „torpila“ lucrările comitetului de neintervenție.

L'HUMANITE, oficiosul comunist, declară că d-l von Ribbertrop, care este în totul de acord cu contele Grandi, ca întotdeauna, a făcut să nu reușească combinația franco-britanică.

LE POPULAIRE scrie:

„Sovietele au făcut o nouă concesie în ceea ce privește procedura votării. Lordul Plymouth a trebuit să recunoască aceasta în cursul discuției, fiindcă pentru d-sa „a fost clar că Sovietele nu voiau să rupă regula unanimității deoarece propuneau totmai să se abțină, ceea ce le îngăduia să continue să ia parte la lucrări și să se facă un progres, lucru pe care Germania și Italia nu-l vor cu niciun preț. Aceasta explică motivul pentru care cele două țări se agață de o chestiune de procedură, chiar atunci când nimic nu mai justifică obiecțiunile lor“.

Presă italiană.

Ziarele din 21 Octomvrie afirmă că realizarea unui acord în sânul comitetului de neintervenție a fost posibilă numai grație acțiunii stăruitoare și precise a Italiei.

POPOLO DI ROMA scrie între altele:

„Italia are meritul de a fi creat o nouă situație, prin intermediul contelui Grandi. Aceasta dovedește în mod strălucit că se poate face progrese în comitetul de neintervenție, fără a se recurge la expediente ca acela al conversațiilor tripartite“.

TEVERE precizează

„În ce privește rezultatele practice ale acestui acord, nu trebuie să ne grăbim a face preziceri, de oarece desvoltarea atât de absurdă a situației, în ultimele luni, cere din partea noastră cea mai mare rezervă. Politica moră din națiuni, care se laudă cu democrația lor, este stăpânită de forțe incontrolabile, a căror influență nu poate fi precizată. Faptul că Uniunea Sovietelor a respins planul britanic este caracteristic. Uniunea Sovietelor continuă a nu fi numai un guvern, ci și o mișcare. Uniunea Sovietelor conduce în străinătate

oameni, partide și interese, care nu sunt totdeauna exclusiv comuniste. Iată de ce trebuie să ne păstrăm sângele rece azi în fața acalmiei, tot așa cum l'am păstrat ieri în fața furtunii și să urmărim cu liniște desvoltarea viitoare a situației“.

GIORNALE D'ITALIA nu împărtășește în întregime optimismul britanic, cu privire la rezultatele lucrărilor comitetului de neintervenție, în urma declarațiilor făcute de d-l Grandi, ambasadorul Italiei.

Ziarul subliniază că întotdeauna în trecut s'a văzut că intervenția unor forțe misterioase a adus cu ea neîncredute modificări în declarațiile și atitudinile unora din guverne, împiedecând orice inițiativă și acțiune practică.

În continuare, ziarul precizează că declarațiile d-lui Grandi nu reprezintă o schimbare bruscă în atitudinea Italiei, ci concluzia logică a unei politici care a urmărit întotdeauna concilierea, colaborarea și clarificarea.

GIORNALE DI ITALIA arată că propunerea Italiei de a se trimite în Spania comisiuni internaționale, care să aibă misiunea de a preciza numărul și deplasarea voluntarilor, precum și condițiile în care aceștia ar putea să fie retrași definitiv, constituie prima sugestie concretă făcută dela începutul discuțiilor cu privire la retragerea voluntarilor străini.

Ziarul termină exprimându-și speranța că lucrările comisiunii nu vor fi împiedecate prin manevre venite din afara Spaniei.

Comentând ședința comitetului de neintervenție, GIORNALE D'ITALIA din 23 Octomvrie scrie între altele:

„Acum este rândul Statelor, care s'au distins până azi prin intransigența și spiritul lor polemic, să aducă o contribuție activă la colaborare. Ar trebui, în sfârșit, să se protejeze lucrările comitetului contra obișnuitelor încercări de sabotaj, cu atât mai mult cu cât nu toate minerele au făcut explozie. Intransigența absolută a Rusiei Sovietice va fi, firește, reluată de Valencia, ai cărei potențați vor trebui să se pronunțe acum asupra propunerilor comitetului, deși Valencia de abia mai are dreptul să vorbească în numele cuiva.

„Trebuie să se constate cu părere de rău că, în afara de Germania, Italia și Portugalia, nimeni nu are curajul de a pune capăt manevrelor sovietice.

„Dacă cineva își închipue că Italia este dispusă să mai facă concesii, se înșală“.

Ziarul TEVERE scrie:

„Răspunderile trebuie împărțite în mod echitabil. Atitudinea Uniunii Sovietelor este fără îndoială condamnabilă, dar la urma urmelor ea este logică, potrivit logicii comuniste, și era de prevăzut.

„Dimpotrivă, atitudinea Mării Britanii și a Franței este lipsită de logică și se supune unor motive străine de voința de pacificare a Spaniei. Ceea ce s'a întâmplat ieri la Londra îndreptățește încă odată părerea celor care atribuiesc cea mai mare răspundere în chestiunea spaniolă, pretinselor mari democrații engleză și franceză“.

Revista INFORMAZIONE DIPLOMATICA publică următoarele:

„Discuția urmată în sânul comitetului de neintervenție a fost urmărită cu cea mai mare atențiune de cereurile italiene responsabile.

„Trebuie să observăm că limpezirea adusă de delegația italiană cu prilejul ședinței precedente, limpezire care fusese salutată în toate cercurile de bună credință ca o reală contribuție la colaborarea europeană, n'a avut urmarea ce s'ar fi putut spera. Când s'a ajuns pe terenul aplicării practice a principiilor acceptate, s'au ivit dificultăți grave, care au îngreuiat discuția și au compromis rezultatele primei ședințe. Atitudinea reprezentantului Rusiei a fost în opoziție hotărâtă cu ceea ce se hotărîse, iar linia de conduită franco-britanică s'a vădit de o indulgență inexplicabilă față de atitudinea rusă, ceea ce de altfel n'a surprins prea mult cercurile responsabile italiene.

„A crede că Italia mai poate face alte concesii substanțiale este absurd. Actele Italiei sunt în regulă.

„Evident, lichidarea frontului din Asturias a stârnit opoziția și intransigența stângii franceze și engleze.

„Așa cum este situația actuală, nu se poate afirma că comitetul de neintervenție ar fi din nou pe punctul de a se îneca; se poate însă afirma cinstit că ar fi absolut ridicol dacă cineva ar încerca să atribue Italiei vreo responsabilitate oricât de mică“.

Presa germană.

Comentând actualele conversații din comitetul de neintervenție, BERLINER LOKAL-ANZEIGER, din 26 Octombrie, scrie între altele:

„Franța și Anglia pot, dacă vor, să realizeze o politică de colaborare a marilor puteri europene, atât în ce privește Spania cât și marea Mediterană. Pentru aceasta este însă nevoie ca Franța să se elibereze de angajamen-

tele sale față de Moscova, iar Anglia să recunoască calea greșită pe care a urmat-o până acum.

„Atunci, s'ar putea repede realiza un acord cu generalul Franco, cu privire la securitatea căilor de comunicație în Mediterana Occidentală, dat fiind că atât Roma cât și Berlin se vor feri să provoace dificultăți. Poporul italian și cel german știu că pacea nu este posibilă decât contra Uniunii Sovietelor“.

Comentând lucrările subcomitetului de neintervenție, ziarul DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG din 27 Octombrie scrie:

„De mai mult timp, d-l Maisky, ambasadorul Sovietelor, paralizază acțiunea comitetului de neintervenție, menită să ducă la încheierea unui acord. D-sa a reușit din nou, însă nu complet, fiindcă obstrucția sa n'a determinat pe delegații celorlalte puteri de a face progrese pe calea acordului. Sovietele sunt acum mult mai izolate decât înainte“.

Presa austriacă.

Comentând modul cum a decurs ședința comitetului de neintervenție, oficiosul REICHSPPOST din 27 Octombrie spune că de când victoria naționaliștilor spanioli devine tot mai probabilă în Spania, Anglia și Franța par să dorească din nou o înțelegere cu Germania și Italia.

„Manevra de încercuire“, încercată de Rusia Sovietică, a eșuat în dauna ei. Moscova este astăzi ea încercuită. D-l Litvinov, care a încercat să dicteze puterilor occidentale modul de a proceda, a mers prea departe, chiar și pentru mărinimia engleză și pentru condescendența franceză“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PROBLEME EUROPENE

POLITICA EXTERNĂ A MAREI BRITANII

Ziarul LA REPUBLIQUE din 29 Octombrie, oficiosul partidului radical-socialist, scrie că evoluția politicii engleze ar putea aduce o „adevărată revoluție“.

Ziurul declară că Marea Britanie se îndepărtează de Societatea Națiunilor, ceea ce ar putea însemna că ar fi dispusă să adopte o atitudine mai puțin ostilă față de Statele totalitare.

„Motivele acestei noi atitudini, continuă ziarul, trebuie căutate în faptul că Marea Britanie este în primul rând o putere imperială, care are interese în mărilor chineze și în răsăritul islamic, în care izbucnesc, în momentul de față, grave turburări. Lumea musulmană pregătește o revoltă. Evenimentele din Maroc nu pot fi despărțite de cele din Palestina, căci același incendiu, care a izbucnit la Marakesch, izbucnește și la Ierusalim.

„In vederea acestei primejdii, Marea Britanie socotește că deosebirile de vederi dintre ea pe de o parte și Italia și Germania pe de altă parte, sunt fără importanță. Anglia aspiră cu orice preț la ajutorul acestor două State, pentru a menține predominanța rasei albe.

„Astfel se explică dorința Angliei de a ajunge la o înțelegere cu cele patru puteri, de a restabili solidaritatea în apus și de a constitui un „front european contra primejdiei asiatice“.

POLITICA GERMANĂ IN BAZINUL DUNĂRII

„LA REPUBLIQUE“ din 27 Octombrie, sub titlul „Germania devine amenințătoare pe Dunăre“, publică un articol datorit d-lui Pierre Dominique, în care se arată că alianța germană expune Italia la primejdia unei viitoare servituți față de Reich.

După ce arată că Italia este angajată în Abisinia, în Spania și în Lybia, și având în plus o ceartă cu Anglia, autorul articolului afirmă că Germania este nerăbdătoare de a întreprinde o acțiune pe Dunăre, fie asupra Vienei, fie asupra Cehoslovaciei.

D-l Dominique se întrebă dacă totuși Italia n'ar putea avea un joc foarte frumos, în cazul când ar ști să grupeze cele șase state din Europa, care se simt amenințate de expansiunea Germaniei și anume: Cehoslovacia, Austria, Ungaria, Polonia, Iugoslavia și România

„Dacă Italia izbutește să strângă acest mănunchi de bunăvoinți și de temeri, paugermandismul este dintr'odată oprit fără războiu și fără alte cheltuieli. Ar fi de ajuns, spune d-l Pierre Dominique, ca Italia să-și arate forța; ea nu va avea nici măcar nevoia de a se servi de aceasta“.

In concluzie, autorul articolului exprimă convingerea că Italia n'are nimic de câștigat în Spania sau în Mediterana, și că ar avea, dimpotrivă, totul de câștigat dintr'un sprijin al Londrei, pentru punerea în valoare a imperiului abisinian.

„Nerăbdarea Germaniei crește. Italia n'are decât timpul necesar pentru a sfârși cu războiul din Spania și a

pune capăt certei sale cu Anglia și Franța. Înțeleg că ea ar vrea să poată fi sigură de a găsi înainte-i o Londră și un Paris conciliante, și că ar voi să aibă un ambasador francez la Roma, gata să recunoască existența imperiului.

„Cine ar putea crede încheie „LA REPUBLIQUE“ că Londra și Parisul înștiințate de Viena și Praga, nu văd că acum primejdia este pe Dunăre.

„Ea nu e decât aici și imediată“.

STATELE DUNĂRENE ȘI AXA ROMA-BERLIN

„PARIS-MIDI“ din 24 Octomvrie, ocupându-se de situația din Europa Centrală, constată că axa Roma-Berlin crează dificultăți în statele dunărene.

„Această solidaritate, scrie între altele ziarul, această faimoasă axă Roma-Berlin joacă un rol de primă importanță în evoluția problemelor central-europene, atât pe planul extern, cât și pe cel intern. Axa Roma-Berlin constituită pentru a coexista și a colabora cu protocolurile dela Roma, lovește principiile acestor protocoale și distruge armonia triumfului Roma-Viena-Budapesta“.

CHESTIUNEA RESTAURAȚIEI IN AUSTRIA

Ziarul catolic VOLKSBLATT din Linz, scrie cu ocazia declarațiilor d-lui Schuschnigg asupra restaurării Habsburgilor, următoarele:

„In ce privește poporul austriac, nu se poate nega că el se arată dispus din ce în ce mai mult, pentru restaurarea monarhică, cu toate acestea ar fi greșit să se creadă că un plebiscit în acest moment ar ieși în favoarea monarhiei. In opinia externă s'a produs o schimbare. Rezistența Miciei Înțelegeri nu mai este așa de îndârjită, ca mai înainte. Astăzi nu se mai poate crede că vreun Stat al Miciei Înțelegeri ar declara războiul, în cazul când Otto s'ar sui pe tronul austriac sau ungar.

„In schimb s'a ivit o inamicitate, care nu trebuie subestimată, în Reichul german. Ajungem deci la concluzia că soluționarea chestiunii se apropie neîncetat, neputându-se spune însă că ea este apropiată“.

MIȘCAREA LEGITIMISTĂ IN UNGARIA

L'INDEPENDANCE BELGE din 28 Octomvrie, după ce reproduce discursul rostit de d-l Tibor v. Eckhardt, care a fost considerat până acum ca un adversat înverșunat al principiului și aspirațiilor legitimize în Ungaria, a schimbat atitudinea și s'a declarat pe față și lămurit în favoarea restaurării Habsburgilor, scrie:

„In timp ce în Austria nu există teoretic nicio piedecă de ordin juridic la întoarcerea Habsburgilor, în Ungaria există o lege care interzice, sub garanție internațională, restaurarea monarhică. Pentru a aboli această lege ar trebui deci să înceapă o procedură internațională și negocieri cu toate Statele interesate, mai întâiu cu Mica Înțelegere.

„Cu toate că aceasta a dovedit la Geneva mai multă bunăvoință față de revendicările ungare, este totuși puțin probabil că ea să dea satisfacție Ungariei într'o chestiune atât de delicată“.

SITUAȚIA IN EUROPA CENTRALĂ

LA TRIBUNE DES NATIONS din 21 Octomvrie, sub titlul: „Situația chestiunii dunărene“ publică un articol, datorit d-lui Elemer Hantos, fost subsecretar de Stat,

profesor la Universitatea din Budapesta, în care face un lung istoric al evoluției politice dunărene în ultimii ani, al cărei apogeu a fost atins în acordul dela Stressa din 1935.

D-l Elemer Hantos termină expunerea cu următoarele considerente:

„In viitor, ca și în trecut, diversele State dunărene nu se vor putea lipsi de bunăvoința marilor lor vecini, reorganizarea financiară și monetară a bazinului dunărean va face necesară și viitoarea cooperare a marilor puteri capitaliste din Occident.

„Totuși, cu toate că trebuie apreciat precum merită binevoitorul sprijin al marilor Puteri, e nevoie ca Statele dunărene, bazându-se pe experiențele lor, să ajungă la convingerea că reamenajarea bazinului dunărean n'ar putea proveni din inițiativa Marilor Puteri, dat fiindcă interesele lor sunt divergente. Ar fi bine ca drumul acestei reamenajări să nu treacă prin îndepărtatele cancelarii ale marilor Puteri, ci, venind dela Statele dunărene, să treacă prin Statele dunărene și să nu aibă în vedere decât Statele dunărene“.

AȚIUNEA EXTERNĂ A AUSTRIEI

In numerile din 24 și 25 Octomvrie, DER BUND, publică o corespondență din Viena în care ocupându-se de politica d-lui Schuschnigg, constată o oarecare emancipare de sub politica azei și o intensificare a politicii bazinului dunărean:

„S'ar părea că d-l Schuschnigg, prin atitudinea sa ezitantă și fluctuantă, vrea să câștige timp până când blocul de State central-europene, actualmente în devenire, va fi destul de tare, ca să reacționeze eficace față de surprize din partea Germaniei. Schuschnigg își dă perfect seama de primejdia înțelegerii dela 11 Iulie și a axei pentru Austria. El știe că d-l Hitler vrea să facă din această axă țepa pe care să prăjească Austria pentru a o face brună. Contra-măsurile disperate, pe care le-a luat Germania, dovedesc că colaborarea dintre Statele dunărene înregistrează un progres sensibil. Această colaborare e puternic avantajată prin apropierea dintre Ungaria și Mica Înțelegere. De altfel față de primejdia expansiunii germane, un bloc al Statelor dunărene ar fi și în interesul Italiei, de ceea ce Ducele pare a-și da tot mai mult seama. In acest sens tendința de emancipare a Austriei de sub influența azei și acțiunea ei de echilibrare are o însemnătate europeană din cele mai actuale“.

PACTUL BALCANIC

LA REPUBLIQUE din 31 Octomvrie, sub titlul „Blocul Balcanic este un element important de pace în Mediterana Orientală“, în legătură cu întrunirea șefilor de stat major ai țărilor balcanice, face un istoric al Pactului balcanic și al menirii lui.

„Statele majore aliante, scrie între altele ziarul, se întrunesc periodic, pentru a se sfătui mai bine asupra întimei lor solidarități.

„Datorită acestor contracte și marelui manevre ale armatelor lor, Balcanii se cunosc de aproape și au luat măsurile necesare pentru a acționa la nevoie.

„Au devenit elemente prețioase pentru menținerea păcii în Mediterana Orientală. Națiunile și armatele eroice ale Greciei, României, Turciei și Iugoslaviei servesc cu prisosință cauza civilizației și omenirii întregi“.